

Martin Luther

Katchsis Marteinu Tu Luthru ...

Rostochii: Reusnerus, 1603

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn749347112>

Druck Freier Zugang

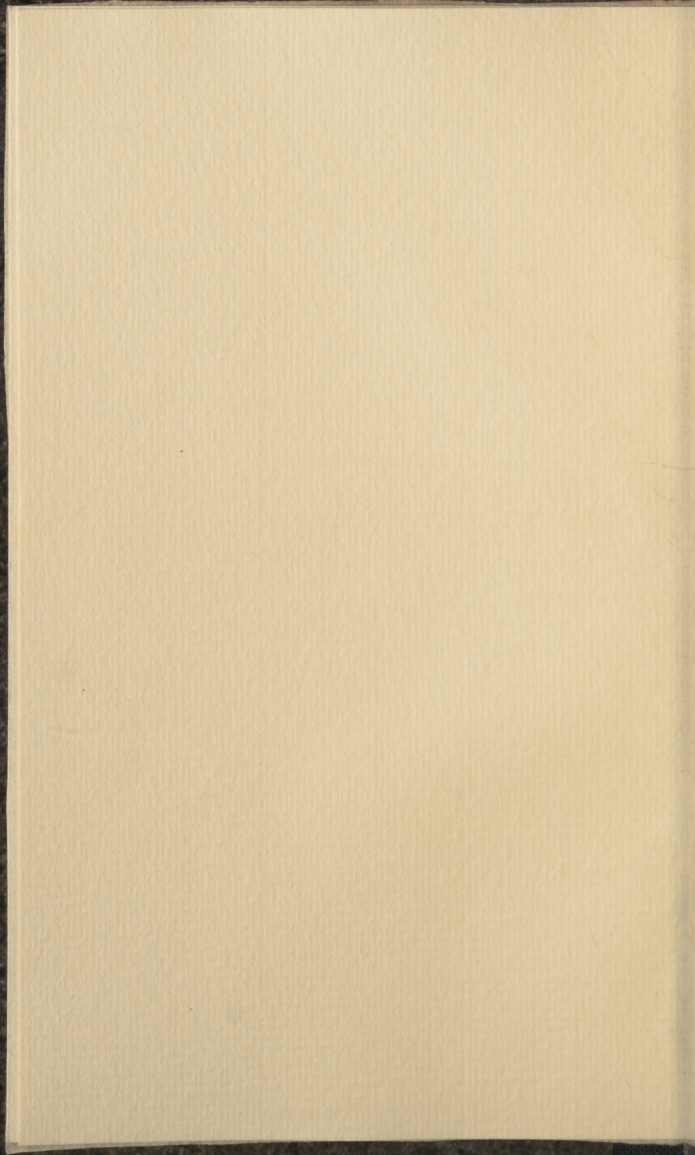

to. A-F.

K. K.

52-9

F. i-3121. <R>

52. 9.

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΜΑΡΤΕΙΝΟΥ ΤΟΥ

ΔΟΥΘΗΡΟΥ, ΤΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΗΣ ΕΥΑΓΓΕ-

ΛΙΑ ΔΙΔΑΧΗΣ ΕΠΑΝΟΡΘΩΤῆ, ΕΞΑΜΕΤΡΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙΣ
ΕΞΗΡΗΣΜΕΝῆ: ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΑΙΣ ΚΑΙ ΛΕΞΙΝ,
ὡς ΦΑΣΙΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ:

ὑπό

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΒΙΚΚΙΟΥ.

CATECHESIS

MARTINI LV-

THERI, PVRIORIS DOCTRINÆ

Evangelij instauratoris, carmine græco

Hæroico expositâ: & interpretatione latinâ,

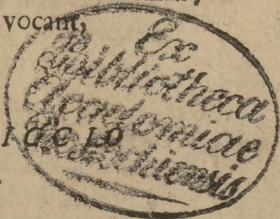
quàm ad verbum vocant,

reddita,

à

PAVLO VICELIO

Hamburg.

ROSTOCHII

Excudebat Christophorus Reusnerus

ANNO M. D. CIII.

Præclare indolis est
Interpretationis decissimæ
Dni. Eberhardo Twestre
amico suo carissimo
m. h. l. h.

Fi-3121

1

MAGNIFICO ET CONSVLTISSIMO
*Viro, Generis splendore, virtute, prudentia,
& meritis in patriam præ-
stantissimo:*

D N. ERICO A FECHTA,
Inclutæ Hamburg. Reip. consuli seniori;
ET

Reverendo, Clarissimo, & Consultissimo Viro,
D N. IOANNI CLIEN,
Ecclesiæ Cathedralis Hamb: Canonico,
& I. V. L.

NEC NON

*Amplissimis & prudentissimis viris, eruditione, auto-
ritate, multoq; rerum usu conspicuis,*

DNS. { VVARNEBOLDO SCHRODERO,
EBERARDO ESICHIO,
NICOLAO HANSENIO,
EBERARDO TVVESTRENGIO I.V.L.
ejusdem Reip. Senatoribus,

ET

DNS. { BARTHOLDO BEKEMANNO,
IOACHIMO LANGERMANNNO,
Civibus ibidem primarijs, & Ecclesiæ
Cathariæ Iuratis & provisorii-
bus fidelissimis.

*Dominis favoribus & Mæcenatibus suis, omnibus
& singulis debito observantiæ studio
plurimum colendis,*

SALVTEM AB ALTISSIMO.

Socratem, juxta Apollinis vo-
cem, omnium virorum sapien-
tissimum, cum ab Archelao
accerferetur, dixisse refert Se-
neca: Nolle se ad eum venire, à quo ac-
ciperet beneficia, cum reddere paria non
posset. Idem mihi semper fuit animus, &
eò quidem magis, quò minus de me ali-
quid referendarum gratiarum, quam de
Socrate, sperari posse intellexi. Licet igitur
ad vos V. M. C. & A. C. venire sem-
per erubuerim, nolens volens tamen isto
favore, quo studiorum meorum patrocini-
um annis aliquot benignè gessistis, jam
vocor. Nam & quantis me beneficijs af-
fecistis, quotidie mihi succurrebat, & vos
imposterum quoq; in me juvando nihil
prætermissuros, nullus omninò dubita-
bam. Ego autem quod redderem, habe-
bam nihil. Verum ne intereà acceptorum
prorsus immemor videar, aut favorem ve-
strum diuturniori silentio perdam, sub ve-
stro-

A 2

stro-

strorum nominum auspicio laboris mei
hunc fætum in lucem edo; ita tamen, ut vos
singulos debitâ observantiâ rogem, ut ha-
sce meas lucubratiunculas lætâ fronte,
Xenioli loco excipiatis, meiq; erga vos
studij quale quale Mnemosynon servetis.
His, cum felici faustoq; hujus novi anni
auspicio, longùm valetè in Christo Emma-
nuele nostro. Rostochij ex Musæo meo,
Calend. Januarij, Anno salutis restitutæ
per filium Dei unicum nostrum *μεσίτην καὶ*
ἰκέτην, 1603.

V. E.

Observantiss.

Paullus Viccius Hamb.

ORNA-

ORNATISSIMO IUVENI,
PAVLO VICCIO
Sal.

EXiguus veluti primis sine nomine rivus
Per viridem tenui murmure serpit humum,
Mox magis atq; magis labendo viribus auctus
Communes populis sufficit uber aquas :
Sic postquam verum sacri post codicis usum
Lutherus nobis hoc manuale dedit :
Succrevit pietas & cum pietate Salutis
Semita, & adjecit proxima multa dies.
Nam monstrat nobis veri juga frondea montis
Fervida divino lumine corda rigans :
Et praecepta Dei pandens arcana docet nos
Gaudeat ut purâ mente fideq; coli.
Hoc tibi dum cura & cordi est doctissime PAVLE
Serviat haec soli Musa pudica DEO.

David Lobechius S S. Theolo-
giae Doctor & Professor
publ.

A 3

Dn. PAVL-

D. N. PAVLLO VICCIO.

Q Vis neget inferni latebras Stygiumq; profundi
Regnatorem Erebi, atq; adeò trucis organa Ditis
Et scelerata horum facta, & dicta improba nostro
Quantumvis invita uni servire Tonanti,
Atq; hostis celebrare sui ampla Encomia laudum?
Indicio tua sunt hæc aurea carmina PAVLLE
Queis jacis æternæ fundamina certa salutis
Arcano prolata sinu patris omnipotentis
Per natum unigenam sacri mysteria verbi
Queis cardo æternæ convertitur ille Salutis.
Nempe suam huc tibi linguam infamis commodat
Orpheus

Huc sua Mæonides verba atq; Aescraus alumnus
Hellados & vates reliqui, quæ maxima turba est
Carminum dum Divûm infames meditantur amores
Describuntq; hominum scelerosa atq; improba facta.
Maeste his PAVLLE opibus! nostrumq; imitate
Tonantem

Perge bonis mutare malum, rectisq; recurvum
Et veris falsum, tuaq; huc studia omnia confer
Grata Deo ut facias, hominumq; salubria vitæ.

*M. Eilhardus Lubinus Pœseos
professor publ.*

PAVLLO

PAVLO VICCIO, CHRISTIANÆ
religionis capita versibus Ethnicorum
poëtarum græcè reddenti.

Mortua (quis credat?) celebrant, quæ viva ne-
quibant

Ora DEVM: sic PAVLLE tuâ sunt arte reficta,
Dum tenerum pueri balbum q̄ poeta figurat.

EIDEM.

Quis non Mæoniden privatam lumine credas
Qui non, quas habuit, cernere qui vit opes?

Tu dum subductas confers pietatis in usum

Non oculos illi, verum alijs aperis.

Perge ita mi VICCI: studij est pars optima nostri

Ad laudem magni cuncta referre DEI.

M. Paullus Tarnovius Rector
Scholæ Rostochiensis.

ORNATISS. ET DOCTISS.

juveni PAVLLO VICCIO,

amico charissimo.

Cum pia grandiloquum volvens Ecclesia vatum.

Signavit mæstâ nomina cuncta manu;

Amphitryoniadæ duros dedit ille labores

Hujus at in metris error Vlyssis erat:

A 4

Illi

Illi cura gravi cedens Proserpina tecto
 Phryxææ vellus subripit alter ovis.
 Hujus amatoris memoravit Musa querelas
 Hic cecinit dominæ basia rapta suæ.
 Sic Latii calamo, sic processere Pelasgi
 At me quis novit? dixit; & ingemuit.
 Ingemuere imò sacræ sub corde Camænæ
 Perfaciles operam cuiq; locare suam.
 Hos, tu, Grajarum sectator scite Dearum
 Quam pulchro gemitus carmine, Paulle, levas!
 Nempe per hunc pauci ducunt vestigia callem
 Seu secli vitio, seu gravitate rei.
 Maeste bonis cæptis, eat his in amoribus ætas:
 Hoc est ante diem nam senis esse senem.
 Maeste, inquam, cæptis: sint res, & verba, labores;
 Res non decipiunt verba decenter eunt.
 Iudice Philosopho, quem jussit obire tyrannus,
 Musa erit inferior non tua Mæonidæ.
 Immo major eâ tantò, quantò est mage mirum,
 Quod fit turba per hanc ethnica Christiloqua.

Theodorus Glazerus Dithmarsus.

SI sua Mæonides vivaci nomina famâ
 Fulsit; & aternum vivet in orbe Maro:
 Numinis ignarus veri, dum prælia Martis
 Expressit metricis, ille, vel ille, modis.
 Quanta tibi crescet virtutis gloria, PAVLE,
 Donanti Grajo carmine Sacra Dei?

Carmi-

*Carmine, quod referat divini dogmata verbi
Omnia, quæ sparsim Biblia sacra docent.
O pulchrum studium, & præclarâ laude vehendum
Quod mentem & linguam perficit, auget, alit &
Doctrinâ mentem, verborum lumine linguam
Nempe Catechesis præstat utrumq; tua.
Macte animi pietate, Deo sic vivere perge
Atq; alijs: verè hinc lausq; decusq; venit.*

Michael Grassovius Hamb.

A J

KATH.

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΜΑΡΤΕΙΝΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΘΗΡΟΥ

σχολοῖς ἐκκλησιαστικῶς μεταφραθεῖσα.

Προοίμιον.

Πολλὰ μὲν ἦκεν ἐκείνου φάσις εἰς μνημῆϊα φωνῶν
 ΛΟΥΘΗΡΟΣ θεόμητις, ὁμῶς καλὰ μὲν τε καὶ αὐδῆ,
 ΟΥρανίῳ πνευτῆσιν ὑφ' ἠρεσῆσιν αἴητα,
 Οἷα θεῶν πρὸς γνῶσιν ἀγαθῆ, καὶ ἀγέρον ὄλβον,
 Οἷον ὑπερβάλλει θνητῶν νόον ἔξοχα πάντων.
 Χρησάτῃ πάντῃ πέλει, καὶ αἰνῆς ἀξία πάσης.
 Ἀλλ' ἔχρηστέρον νεαροῖσιν ἐνέγραφε κέρον
 Ἡ βίβλον, ἢ μύθη σοιχῆϊα πρῶτῃ κομίζε
 Θεασεῖσι πιστοῖσι, κατηχισμὸς τε καλεῖται.
 Ἐξαμέτροισιν ἐγὼ τὴν τι μελέεασιν αἰείσω
 Κάρτερον ἐμὸν θεοῖοιο ἴππνεύοντερον αἴηται.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ.

Εντολή Α.

Ἀνθρώπων μὲν ἔσθι, ὅς αἰγλήεντι μελάθρῳ
 Ἀμβροτον ἔδασ ἔχων αἰώνιον αἰθέρα ναίει,
 Ὡς ἄρα φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
 Εἰμι θεός τε σέθεν μὲν κλισίης τε ἔγωγην,
 Ὡς τῷ ὑπὸ ἡελίῳ τε καὶ ἔρανον ἀσερόεντι

Συμπάντι

CATECHESEOS

MARTINI LUTHERI,

versibus Græcis expressa, versio Latina.

Proœmium.

Multa sanè monumenta sua doctrina in lucem
Lutherus pius, tum calamo tum voce, (emisit
Cælestis sapienti flatus instinctu, (titudinis opes,
Quæ ad Dei agnitionē perducunt, & ad aternas bea-
Quæ penitus omnium hominū mentem excedunt.
Sunt q̄, universa utilia, & omni laude digna.
Sed nihil utilius scripsit novellis pueris
Quàm libellum, qui primi divini verbi exordia
Fidelibus adfert, & Catechismus vocatur.
Hunc ego nunc hexametris carminibus reddam,
Meas divino spiritu adflante vires.

DECEM PRÆCEPTA.

Præceptum 1.

Homini solus filius, qui splendidâ in domo
Immortale solum tenens aternus in cælis habitat.
Sic sanè locutus verbis velocibus dixit,
Sum Deus tuus solus & conditor ego,
Qui sub q̄, sole, sub q̄, celo stellifero

Omnibus

Συμπάντων κρατέω μεγάλως καὶ πᾶσιν ἀνάσσω,
Μηδὲν ἀνάπτε θεοῖς σέβας ἄλλοῖς, ἐκτὸς ἐμεῖο.

Εξήγησις

Ἡμέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ νόμος ὁξὺς ἀπατῆι,
Δείματι καὶ φιλοπόνη σέβειν θεὸν ἄμμορον ἀρχῆς,
Ἡδὲ καὶ οἱ μένω πιστεύεμεν ἔξοχα πάντων.

Ἐντολή Β.

Οὔποτε λωβήσεις σεμνὸν θεῶν ἔνομα σοῦτο,
Ὅστις γὰρ μύθοισι καταπτόμενος χαλεποῖσιν
Κλειτὸν ἀληθὲς ὄνομα κλειτοῦ θεοῦτο,
Τῷ δὴ τοι θεὸς αὐτὸς ἀγαίεται: ἐς τὴν πελοπόννη
Ἔργων αὐτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν αἰμοιβήν.

Εξήγησις.

Ἡμέτερον χρέος ἐστὶ, νόμος δασυλήτης ἀνάγκη,
Λιδεῖσθε σέβειν τε μόνον θεόν, ἐδὲ κατ' αὐτῶν
Οὔνομ' ἐπαρῶσθε, καὶ δυασεβῆ ὄρθην ὁμοῦσαι,
Ἡέροηθῆναι, ἀπατᾶντ', ἢ αἰσυλα βάζειν
Ψάδεα τε, ψάδεας τε λόγους, ἀμφιλογίας τε.
Ἀλλὰ τόδ' ἐν πάσῃ ζωῆς πολυτερέος ἀζή
Κικλήσκων θεμῆς ἐστὶ, καὶ ὑμνεῖν λαοκάδι φωνῆ.
Χ' οἱ πίνειν χείρας φρεσὶ, καὶ χείλασι, καὶ ἔργοις.

Ἐντολή Γ.

Φέγγεσθε ἐβδομάτῃ ἀγίαζε θεόφρονα ἠῶ
Γράμματ' ὄφρα μάθῃς ἱεροῦτο ἐρῶσμιον ἠχῆν.

Εξήγησις.

Ἡμέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ νόμος ὡδὲ ἄπτιάσει,

*Omnibus potenter dominor, & omnibus impero,
Nullum tribuas cultum alijs Deis, præter me.*

Explicatio,

*Debitum nostrum est, hoc enim lex severa flagitat,
Timore & amore venerari Deum ex parte principij
Atq; ipsi soli confidere supra omnia.*

Præceptum 2.

*Non contumeliâ afficies venerabile Dei nomen tui,
Quicumq; enim gravibus incessens verbis
Inclitum honore non dignatur nomen incliti Dei,
Haic certe Deus ipse irascitur, & ad extremum
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem,*

Explicatio.

*Debitum nostrum est, rigide legis necessitate,
Revereri & amare solum Deum, neq; per ejus
Nomen imprecari, & impium juramentum jurare,
Aut incantare, fallere, aut iniqua dicere
Mendacia, mendacesq; sermones, disceptationesq;
Sed hoc in omni vitæ erumnose est u
Invocare, & apertâ voce celebrare fas est,
Ac ei gratias animo, & labijs, & rebus exsolvere.*

Præceptum 3.

*Lucis septimæ sanctifica divinam auroram,
Ut discas amabilem sacrosanctæ scripturæ sonum.*

Explicatio.

*Debitum nostrum est, hoc enim lex hîc injungit,
Timo-*

Ἐν πρᾶπίδεσσι θεῶν δειῶν καὶ ἔρωτα φέροντας
οὐ παρεροῖν μεγέλοιο θεῶν ψυχροσῶον αὐδῆν,
αἰσχρὸς τ' ἀστεεῖη κατὰρόφρονι λυγρὸν ὀπάζειν.
αὐτὰρ προφρονέως τῆ ἕατα σεμνὰ πετάσσει,
καὶ πῖως κροαδίησιν ἐν δάμαθεῶσι βαλεόσται.

Ἐντολή Δ.

αἰδέεσσι ἠδὲ σέβει σῆθ' ἢ σείο γονῆας,
ὦς βίον εὖ διαγῆς, καὶ ὄραῖς φάθ' ἠελίοιο
νόσφιν ἄτερ λυπῶν ὅππ' γαίῃ παλαιοτέρη.

Ἐξήγησις.

Ἡμέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ νόμος ὀξύς ἀνώγῃ,
ἀξεσθ' ἀμφοταπᾶν τε θεὸν σημαίντορα πάντων,
καὶ μὴ δυοθανάτοισι κατὰκτομήεις ἐπέεασιν
νεικεῖν ἡμετέρας γεννήτορας ἠδὲ καὶ ἀρχῆς.
Μαῖλλον ὑποδρήσασιν, καὶ πέμψῃ, ἠδὲ πηθέσται,
τοῖς τε γέρας σερῆς καὶ κύνει' ἐοδλὸν ὀπάζειν.

Ἐντολή Ε.

Ἡ θεσμὸς πέμπτη πολυκυδέσσι ἐσὶν ἐφετμή
Μηδὲ φόνος κρήνης μισρῶ φησίμβροτον ἄτην.

Ἐξήγησις.

Ἡ μέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ νόμος ἐοδλὸς ἐπέεσται,
ἱθυδίησιν σεμνῶς σέργειν θεὸν ἠδὲ φοβεῖσται,
μηδὲ πινὸς ζῶν ἠπὲρ χροῶα δηλήσασται.
ἀλλὰ ὅ ἐν πάσῃσι βίαι σονόεντ' ἀνάγκαις
εὐμνήεις κέντροισι μιν ἀφροσύσισιν ὀφέλλειν.

*Timorem & amorem Dei in cordibus ferentes
Non aspernari salutiferum magnifici Dei verbum,
Et pura religioni tristem deformitatis notã inurere.
Sed promptè ei castas aures aperire,
Et fœdeliter in pectoribus docilibus recondere.*

Præceptum 4.

*Reverere & cole ex animo tuos parentes,
Ut vitam benè transigas, & videas lumen solis
Omninò absq; doloribus in terrâ multos alente.*

Explicatio.

*Debitum nostrum est, hoc n: lex severa præcipit,
Vereri & diligere Deum imperatorem omnium,
Et non mortiferis incessentes verbis
Contumeliã afficere parentes nostros & magistratûs.
Sed magis inservire, honorem impertire, ac obsequi,
Et pium eis amoris & reverentiæ munus offerre.*

Præceptum 5.

*Quartum hoc gloriosa legis præceptum est, (noxam.
Ne patres cadis scelerate interemptricem hominum*

Explicatio.

*Debitum nostrum est, hoc enim bona lex flagitat,
Iustum judicem Deû reverenter diligere & timere,
Neq; cujusciam (hominis) vitam aut corpus ledere.
Sed in omnibus vitæ luctuosa difficultatibus
Inenarrabili favoris stimulo ipsum juvare.*

Præ-

Εντολή 5.

Μὴ κἀσιγήτοιο τῶ ἀνα δέμνια βαίνης
 Κρυπλάδης Δυνῆς ἀλόχη παρθρακαίεια ῥέζων.

Εξήγησις.

Ημέτερον χρέος ἐστίν, ἐπεὶ νόμος ἐνθάδ' αἰώγῃ,
 Ζῶεν ἀρχαῖοιο θεῶ κατ' ἀμεμφέα βεβλήν
 Ἐν πάσις ἀρετῆσιν ἀκηρεσίς βιότοιο
 Σαρκὸς ὑπ' ἀδρανίησιν, ὅση δύναμις γε παρείη,
 Καὶ τελέειν βίον ἀγνὸν ὁμῶς ἔπος ἠδὲ καὶ ἔργον
 ΣΤοργῇ τ' ἀμφιέπειν καὶ κύνει σύγγραμον Δυνῆς.

Εντολή 7.

Μὴ κλέψῃς ἄλλ' αὖ τὰ χεῖματα ἡμεροέντα,
 Ἡθεὶ κηφῆνων, ἀλλότριον ἔργον ἀμῶντων.

Εξήγησις.

Ημέτερον χρέος ἐστίν, ὃ θεῖη βέλετ' ἐφετμή
 ΣΤοργῇ ἀμφιέπειν καὶ κύνει τέκτονα πάντων,
 ΟΥΔὲ ποτ' ἀρπάζειν καὶ ἄλλ' αὖ λήϊα κείρειν
 Καὶ ἡμῖν δουλεῖσι κακοῦ βραβείησιν ἐφέλκειν.
 Ἀλλὰ οἱ ἐν πάσῃσι βίαι χαλεποῖο μερίμνης
 Χεῖρὶ βοηδρομέειν ἀγαπήνορ, καὶ μιν ὀφέλκειν,
 Οφρα βίον καὶ κληῖρον ἀέξειτ' ἠδὲ φυλάσῃ.

Εντολή 8.

Μήποτε μαρτυρίην ψάδῃ περὶ ἐπιγῆρον ἐνίψῃς
 Καὶ γὰρ ὅππῃ ψύδεασι πατήρ μὴ ἐσιν ἀρωγός.
 Ἀλλ' ὅς μαρτυρήσιν ἐκὼν ὀπίσκειν ὁμόσας
 Ψάδεσσι, ἐν τῷ τῇ ζωῇ ἀπολίνυται αὐτὸν.

Εξήγησις

Præceptum 6.

*Ne fratris tui cubilia ascendas,
Secreti lecti uxoris importuna patrans.*

Explicatio.

*Debitum nostrum est: siquidem lex hîc præcipit,
Secundum justam Dei sanctissimi voluntatē vivere
In omnibus vitæ integræ virtutibus*

*Quoad ejus fieri potest, in hac carnis imbecillitate,
Et vitā castā tūquod ad verbatū quod ad facta exi.
Amore etiam & honore lecti sociam prosequi (gere*

Præceptum 7.

*Ne fureris alterius opes amabiles,
Pro fucorum ingenio, qui alienum opus diripiunt.*

Explicatio.

*Debitū nostrū est, quod sacrosanctū requirit mādātū,
Amore & honore prosequi fabricatorem omnium,
Nec unquam rapere, & resecare alterius messes
Ac dolosis insidijs ad nos pertrahere.*

*Sed ei in omnibus vitæ molestæ arumnis
Manu benignâ succurrere, & eum juvare.
Ut victum & sortem augeat atq; servet.*

Præceptum 8.

*Nunquam contra fratrem falsum dicastestimonium,
Nam mendacijs Deus pater non est auxiliator
Sed qui testimonijs volens perjurium jurando
Mentitur, hâc in vitâ hunc punit.*

B

Expli-

Εξήγησις.

Ημέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ νόμος ἐνθάδ' ἀπαιτεῖ,
 Ἐν περὶ πείθεσσι θεοῦ φόβον καὶ ἔρωτα φέροντας
 Ὑψίδεσσι μὴ ὀλοῦσι τὸν πᾶσιον ἀνδρα μιαινέειν,
 Καὶ περὶ δόμῳ, γλώσσησ' ὅπως βοῶλοισιν ἰάπην,
 Ἡδὲ ἀλιμῆσιν ἀνέκωλυτον αἴσχος ἀνάπην.
 Ἀλλὰ λόγοις κρημαίν' ἀφήμοις δυσκλέα φῆμιν,
 Εὔτε λαλεῖν, καὶ πάντα τρέπειν εἰς εἶδος ἀμεινον.

Ἐντολή θ.

Οὐποτε ἀλλοστρεῖς σέγ' ὑψοφόροιο μελάθρη
 Ἀρπαξῶν ἀδίκως δόλω ἢ ἐβίηφι ποθήσεις.

Εξήγησις.

Ημέτερον χρέος ἐστὶν, ὃ γὰρ νόμος ἐστὶν ἐφετμῆς,
 Δειμαίνεσσι φιλέειν τε θεὸν χρεασιμῆτορα κῶσμη,
 Μηδὲ δολορξῆσ' ἀφίησι, καὶ ἐλομῆμασιν κολακείασι
 Ἀρπάζειν μιανῶς τεκνοτρόφον αὐτὴν ἀδελφῶ
 Καὶ λάχος ἰμείρειν πατρῶιον, ἢ ἐθεμίσων
 Ἰθυνόμων περὶ φάσει σφετέρους κτεάτεσσι σιωπάπην.

Ἐντολή ι.

Οὐκ ὀπιθυμήσεις παρθένοισιν ἐπήρατον ἄλλο,
 Θῆλα μὴ ὀτρηρὸν δολερῶς, καὶ ὀτρηρὸν ἔελθον,
 Οὐδὲ καὶ δεικρῆσ' βῆς, κ' εἰροπόκων σίχα μῆλων,
 Οὐδὲ ὄνον, ὃ δὴ πᾶσι πᾶσι εἰροπόκων ἀμφὶς ἔαγη,
 Ἀλλὰ θ' ὅσ' ἐκτὸς ἔχησι, καὶ ἔρχεσθ' ἐντὸς ἔεργη.

Εξήγησις.

Ημέτερον χρέος ἐστὶ, τὸ γὰρ πᾶσι ἀνάγκη ἐφετμῆς,

Δείματι

Explicatio.

Debitum nostrum est, hoc enim lex hinc flagitat
Timorem & amorem Dei in cordibus ferentes
Non damnosis mendacijs proximū hominē inquinare,
Aut prodere, linguis q̄ posticis sauciare,
Et contumeliā indelebilem infamia notam inurere.
Sed sermonib. honorificis dedecorē eius famā ornare,
Benè q̄ de ipso loqui, & omnia in meliorē formā con-

Præceptum 9. (vertere.

Non alterius tectum præ alta domus
Rapturus injustè dolo aut vi desiderabis.

Explicatio.

Debitum nostrum est, hæc n. præcepti sententia est,
Timere & diligere Deum auxiliatorem mundi,
Nec dolosis consilijs, & perniciosis adulationibus
Venari sceleratè benignam fratris domum,
Aut concupiscere hereditatem paternam, aut juris
Recti specie suis facultatibus adjungere.

Præceptum 10.

Non concupisces alterius amabilem uxorem,
Nec dolosè servum sedulum, at q̄ sedulam uxorem
Ne q̄ cornutos boves, & lanigerarum ordines ovium,
Ne q̄ asinum, circa quem jam multi fustes sunt fracti
Alia q̄ foris que habet, & intra septa continet.

Explicatio.

Debitum nostrum est, hoc enim jubet præceptum,

B 2

Timo-

Δείματι δὲ σφρογῶ τε θεὸν Φιλότητι γασαίρειν,
Ορθοβίοις τε νόμῳ πρῆσαι ἐπεικέτ' ἐφετ-
μαῖς.

Μηδὲ ἑτέρας γαμετήν, δμῶας, βοτὰ, ἀλλοσε τρέψαι.
Ἀλλὰ ἢ ὄτρυνειν μαλακῆσιν ἔπεισι, μέμνοντες
Οφρ' ἔργον ποιῶσιν ἐὸν μάλα πρῶφρονι θυμῷ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝΤΟΛΩΝ ΠΑΣΩΝ
ὧδε λέγει θεὸς Εξόδα. κ.

Κοίθειν ἀμφιέπων καὶ γῆν καὶ μακρὸν ὄλυμπον
Παῦν κρεῖττον, ἐντολέων πρὸς τὴν ποιαυτ' ἀγορεύει.
Εἰμὶ ἐγώ γε θεὸς πρὸς, ἀθάνατον, καὶ ἀμεμφής,
Κρεῖττον ἔχων καὶ ζῆλον ὑπερβιον, ὅσπερ κολάζω
Ἀμπαλακίας θνητῶν φαύλας καὶ σχέτλια ἔργα
Ἀχρεῖς ἐπ' ὑψηλῶν τελευτήν τε τελευτήν τε γενέθλην,
Εὐ ποιῶ δὲ αὐτὸ πάντας ὁμῶς οὐκ ἠέρομονι θυμῷ
Φῦλον ἐς ἀπλήτην γονέων, ἐμὲ οἱ ἀγαπῶντες
Στήθεσιν καθαροῖσιν ἐμῶν ἀλέγχεσιν ἐφετμῶν.

Εξήγησις.

Υψιμέδων ὁ θεὸς, παρηγορεῖται, ὁμβελμοεργός
Κερτομίοισι λόγοις καὶ ὁμῶς κρεσστέροφρονι θυμῷ
Πᾶσιν ὑπερβαίνεισι νόμον ἵσιν ὧδε ἀπειλεῖ.
Εξαῦτις ἢ ὑπὸ σκεπη ἀτρέπτω πνί Φωνῆ
Ευμνήν σφετέραν, ζωῆς τ' ἑδδαίμονα μοῖραν
Πᾶσιν, ὅσοι τηρεῖσι κελεύσματά τῶν νόμοιο,
Καὶ τὰ ἀσυλήτοισιν ὑπὸ πρῆσπίδεσιν ἔχουσιν,

Τὸν κειν

*Timore & pio amore Deum venerari,
Et facere, quae cum mandatis legis, quibus vita gu-
bernatur, congruant,
Neq̄, alterius uxore, servos, jumenta aliò convertere;
Sed adhortari blandis verbis, manentes
Ut opus suum faciant promptissimo animo.*

DE HIS PRAECEPTIS OMNIBVS
sic dicit Deus Exodi. 20.

*Dominus in terrâ & spatiofo calo tenens
Omnem potestatem, his de mandatis hoc modo loquitur.
Ego sum Deus tuus, immortalis, & inculpatus,
Robore & zelo fortissimo praeditus, qui punio
Impia hominum peccata, & improba opera,
In tertiam usq̄, & quartam posterorũ generationem.
Et benefacio contrà omnibus pariter misericorde ani-
In immensum genus atatum, qui me diligentes (mo
Puris pectoribus meorũ rationẽ habent praeceptorum.*

Explicatio.

*Omnipotens Deus, omnibus dominans, operibus po-
Mordacibus verbis pariter & rigido animo (tens,
Hic pœnã omnibus legẽ transgredientibus minatur,
Contrà autem promittit immutabili quadam voce
Gratiam suam, ac beatã vitam (aeterna) beatitudinem.
Omnibus, qui haec legis praecepta servant,
Illaq̄, inviolato in pectore retinent.*

B 3

Quare

Τὸνεκεν ἄμμι πρέπῃ σέργειν θεὸν ἔξοχα πάντων,
Λαρέπῃσι πηαπίδεοσι καὶ οἱ ὅτι πίσιν ἐρείσῃ,
Ἡδὲ καὶ διαγέως νομικῆσι λόγοισι πιθέομαι.

ΤΟ ΤΟΥΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝΤΟΛΩΝ ΠΑΣΩΝ
κεφάλαιον παρέδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς
τέτοις λόγοις.

Κλυθὶ μὲν Ἰσραὴλ σύ τε σὺ ἐνικαίτ θεο θυμῷ,
Ἐν νόμῳ ἀγχιδέω ἢ ἐφετμῇ ἐστὶ μεγίστη.
Ἐκ πάσης καθαρῶς κερδίνης ψυχῆς τε ἀπάσης
Τιμήσῃς τὰ πρῶτα θεὸν πρὸν αὐτοχρέθλον,
Φερετάτη ἀτρεκέως ἢ ἐφετμῇ ἐστὶ μεγίστη.
Τῇ πρῶτῃ μετέπειθ' ἢ δευτέρῃ ἐστὶν ὁμοίη:
Τὸν πέλας ἐκ θυμῷ σέρξεις τεόν, ὥσε σεαυτὸν.
Συντομία τις ταῦτα δύο περσάγματά ἐστὶ
Ξυμπάντων, ἀ νόμοιο ἐνέγραφε θεσπίδι βίβλω
Μωσεύς, καὶ σύμπαντες ὁμορρήτω πινὶ μύθῳ
Βασομῶν κήρυκες ὅπισώσωτο περφήτη.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ.

Πρῶτον τὸ μέροϛ, ὡεὶ τ' κήσεως.
Εἰς θεὸν οἶον ἐμὴν διαρσέα πίσιν ἐρείδω
Ἐνδοξον πατέρ', ὅς κήσε βηλὸν καὶ χθονὸς ἔδρας.
Ἐξήγησις.
Θαροκαλέως σήθεοσιν εὐσαθέοσιν πέπεισμα,
Ὅτι μέ παμβασιλεύς σὺ κήσεμασι πᾶσιν ἔτευξε,
Σῶμάθ'

*Quare nostri officij est diligere Deum super omnia,
Inq̄ ipso animis immotis fidem collocare,
Atq̄ piè legis verbis obtemperare.*

OMNIVM HORVM PRAECEPTORVM
Summam tradidit nobis DEVS
hisce verbis.

*Audi me Israël, tuq̄ tuo reponere in animo,
In lege divinâ hoc mandatum est summum.
Purè ex toto corde animâq̄ totâ
Diliges primò Deum tuum per se genitum,
Præstantissimum verè hoc mandatum est maximum.
Huic primo deinde alterum est simile:
Proximum ex animo diliges tuum sicut te ipsum.
Compendium quoddam hæc duo sunt præcepta
Omnium, quæ scripsit in divino legis libro
Moyses, quæq̄ simul omnes concordè quodam sermone
Futurorum præcones confirmarunt propheta.*

SYMBOLVM APOSTOLICVM.

Primus Articulus, de Creatione.

*In Deum solum meam fiduciâ præditam fidem pono
Gloriosum patrem, qui creavit celum & terræ sedem.*

Explicatio.

*Intrepide firmo pectore credo, (fecerit,
Quod me omniregens Deus cum omnibus creaturis*

B 4

Et

Σῶμάθ' ὁμῶς σερειὸν τε βίωσόν ἀδμα βροτοῖο,
Εντροπαλιζομένης ὀπιθήτορα κύκλον ὀπωπῆς,
Καὶ νόον, αἰσθήσεις, ἀρμήγα τ' ἔατ' ἀμφω
Θαυμασίως πρόσωεν, ἐνέεθ' εἵνεκεν οἴκτις,
Ἡδ' ἐλὶ σῶα φυλάσσει, καὶ δωρεῖτε ἔμοιγε
Βρῶσιν τ' ἠδὲ ποτῆρα, καὶ εἶματ' αἰ, καὶ σόον οἴην,
Λιδοίην ἀλοχὸν τε, καὶ ὄβλάτων σπόρον ἕων·
Κτήνεά τ' ὄπιση, ἅμα καὶ περικαλλέας ἀρεῆς,
Ἀλλὰ τε αὐτάρκως μοι τοῖσιν ὁμοῖα ὀπάζει,
Παντοκράτωρ ὁ θεὸς, συγγνώμων, ἠδ' ἐλεήμων.
Ἡδ' ἐλὶ πᾶσαν ὁμῶς ἀπολάλων πῆματ' ἄτιν,
Πήχεσιν ὀμνέως με εἰσὶς ὀνεαροῖσι φυλάττει
Ἡδὲ ἐπ' ἄρῶν βραχὴν πυρραυχεῖ κέρων.
Καὶ τὰδε αὐτομάτως πρήσσει, οἴκτιο πετρῶς
Θερμοτάτοις πρησῆσει, καὶ ἀφράσσει ἐνῆς
Ευμνήσις κέντροισιν. ἐμὸν χρέεθ' ἐνεκὸν ἐστὶ,
Τμυολόγισι σμᾶτεσι τῶσων δωτῆρα ἑάων
Ἡδ' ἅμα κηρύττειν σεμνῶς, χ' ὑμνήσαι ἀπαύσως
Καὶ οἱ ὄπισησιν τελείειν μάλα πρόφρονι θυμῶ.
Νημερτῆς ὄδε ἠδὲ καὶ ἐσιν μῦθ' αἰμωμ'.

ΜΕΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΠΕΡΙ
τ' ἀπολυτρώσεως.

Πίσιν ἐμὴν σαφρῶς ἐπ' Ἰησῆν χριστὸν ἰάλλω,
Οιογῶν Φίλον ἕα θεῶ, καὶ κύριον ἡμέων,
Πνεύματ' ὄν ζαφείο κῦσκετο, καὶ τέκεν εἰς φῶς,

Η Μο-

Et corpus pariter firmum, vitalemq; hominis flatum
 Retroversorum agilem circulum oculorum,
 Et mentem, sensus, attentèq; audientes aures ambas,
 Miris modis suppeditarit, mitissima misericordiagra-
 Et adhuc salva ista conservat: Et largitur mihi (tiâ,
 Cibumq; & potum, vestimenta q;, & salvam domum,
 Castamq; conjugem, & felicium satum liberorum:
 Iumenta jucunda, & perpulchros agros,
 Aliaq; his similia liberaliter mihi suppeditat,
 Omnipotens Deus, clemens, & misericors.
 Atq; præterea omnè pariter calamitatis noxã propul-
 Benevole me suis brachijs validis custodit (sans,
 Atq; caelestium famulorum exercitu flammanti,
 Et hæc suâ sponte facit, paternæ misericordiæ
 Ardore fervidissimo, & inenarrabili mitissimi
 Favoris stimulo. Idcirco meum debitum est,
 Laudifero ore tot largitorcm beneficiorum
 Et simul prædicare reverenter, & celebrare perpetuò,
 Ac ipsi promptissimo animo ministerium præstare.
 Verus hic atq; irreprehensibilis sermo est.

SECVNDVS ARTICVLVS
 de redemptione.

Fidem meam firmiter in CHRISTVM IESVM figo
 Vnigenitum dilectum filiũ Dei, & Dominum nostrum:
 Quem è divino spiritu concepit, & in lucem edidit

B 5

Maria

Η Μαρίη φυρόμενθη, αἰὲ μεθέπασα κρεῖν.
 Ος κακὰ Φοῖνια πάσχειν ἔσω ἀκροσίησι Πιλᾶτος,
 Σταυρῶ δὲ ἠλώθη, καὶ αἰκέα πότμον ἀνέτη,
 Δύσατο σμερδαλέην καὶ ἀπεντέθη ἀντιγα σύμβου,
 Καὶ μύλην εἰς αἶδαο, τριταῖθη δὲ ἴξε πρὸς αὐγὴν
 Νόστιμη ἐξ ἐρέβους τε καὶ ἐκ συμερῶ θανάτιο.
 Καὶ σρέφεται πατρὸς πρὸς δεξιῇ αὐτομέδοντη,
 Ενθεν ἀφιξόμενθη ζωὸς τε νεκρὸς τε δικάσφ.
 Εξήγησις.

Πίσιν ἔχω, τὸν σαρκιφόρον Γαλιλαῖον Ἰησοῦν
 Αἰδίως γενετῆς ἐκ ἀενάας γενεᾶς,
 Καρτερόν ἀτρεκέως εἶναι θεὸν ἀνδιχα μέτρα,
 Ἡδὲ κέρης ἀγνῆς Μαρίας κλυτὸν ἔμμελαι υἱόν,
 Ὅπως ἀτάρτηρον τε καὶ ὀλίμυρόν με λύτρωσεν,
 Χειρὶ δὲ ὀπλοφόρῳ ἐρέύσατο ἐκ πολυμόχθου
 Δελοσιῆς σατανᾶ σιότιθη φοβεροῖο κρατῶντη,
 Αργύρῳ ἔλαμπη, ἦτοι πολυφεγγεῖ χρυσῷ,
 Αὐτὰρ ἐξ ἀγόνεσσιν ἀλεξικάνησι λύτρωιο,
 Τεχνίμασι θ' αἰμαλέοις, πείσφ, καὶ αἰκέει πότμω,
 Ὀν πάθεν εἶνεκ' ἐμεῦ, ἵνα οἱ κτῆαρ ἔμπεδον εἶην,
 Καὶ εἰν ἀκροτάτη κρυφῇ νιφόντη ὀλύμπου
 Ἰσόθεον μεθέπω ζωὴν ἔσω νεύμασιν αὐτῶ,
 Εντε δικαιοσύνη, σοφίηθ' ὁσίητε λατρεύσω:
 Οἷα περ ἐκ κρυερῶ κείνη θανάτιο ἀνέση,
 Αἰὲν ἐν ἀγλαταῖς ζῶει, καὶ πάντα βραβεύει.
 Πιστὸς ἐμοὶ λόγῳ ἔσθ' ἐνὶ φρεσὶν ἠρήρησαι.

ΜΕΡΟΣ

Maria lectifuga, semper sectans virginitatem.

*Qui multa cruenta passus est sub iniquo Pilati iudicio,
Inq̄, crucem clavis fixus est, & indignā mortem susti-
Et terribilem subijt luctuosi ambitum tumuli, (nuit.
Hinc descendit ad inferos, & tertiā die redijt ad lu-
Ex Erebo & tristi morte reversus (cem
Et ad dexteram omnipotentis patris versatur,
Inde venturus vivos & mortuos iudicabit.*

Explicatio.

*Ego credo, incarnatum Galileum IESVM
Sempiternè ex patre aeterno natum,
Verè esse Deum potentem absq̄ mensurā,
Et sanctæ virginis Mariæ inebytum esse filium,
Qui me noxium & perditum redemit,
Et armatâ suâ manu liberavit ex misera
Servitutis Satanae tenebris formidabilibus potentis,
Non pulchro argento, aut multum splendente auro,
Sed sui guttis salutaribus cruoris,
Vulneribus sanguinolentis, passione, & indignā morte,
Quam pro me passus est, ut perpetuum suū essem pe-
Et in summo nivosi olympi vertice (culium,
Divinam agerem vitam sub ipsius nutibus,
Inq̄, justiciā, sapientiā, & sanctificatione servirem:
Perinde ac ipse horrendā morte surrexit,
Semper in splendore vivit, & omnia gubernat.
Hoc certum mihi verbum in pectore fixum est.*

TER-

ΜΕΡΟΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ἀγασμῶ.

Καὶ δὴ πίσιν ἐχώσατε τὴν εἰς πνεῦμα τὸ ἅγιον
Ἐκκλησίαν τε τοῦ ἁγίου ἐμμελῶς αἰὲν ἐπ' αἴης,
Σύγκληρον τὸ ἅγιον μετοχὴν, φρεσὶ κάρτε πεί-
πεισμα,

Ἀμωλακίων τ' ἀφροσιν θεομισῶν, σαρκὸς ἐγερσιν
Ἀφάρτην κῦδος καὶ ἀτεκμάρτε βιότοιο.

Ἐξήγησις.

Θαυσαλέως πρᾶπίδεσιν ἀκινήτοισι πέπεισμα,
Ὡς ἔμοιθεν ἐστὶ φρενὸς κτ' σύμφυτον ἀρμὴν
Φροδοσωμένην τ' ἰδίης, ποτ' ἐμὸν τὸν χριστὸν
ἰκέσται,

Οὐδὲ οἱ πτεῦειν ποτὲ πείθεσθαι τε βεβαίως,
Ἀλλὰ μ' ἐφέλκον θεῖης μελίγματος ἀυδῆς
Εἴλκυσεν πνεῦμα τοῦτο, εἰς λαμπρῦνατο δώροισι,
Ἠγιστε, καὶ δέσωσεν ἐν ἡμεῖσι πίσιν ὁρδῆς.
Ὡς ἔθεν πύσης καθ' ἐδέθλια ποικίλα γαίης
Ἀγροπύλον καλεῖ, καὶ συλλέγει, ἠδὲ διδάσκει,
Οἶδὲ καὶ ἀτρεκέ καὶ κάρτε καὶ φέγγει ἰάλλει
Ευφροσύνης, ζῶν τε νέμει καὶ πᾶσαν ὀλύμπου,
Ἀνθία τ' ἀμωλακίης καὶ δαίμονα ἄλκαρ ὀπάζει
Ἐν τῷ ἀλεξικάκῳ λυτρωτῇ χριστῷ Ἰησοῦ.
Τὰ δὲ ἐν ὀμίλῳ ἐμοί, καὶ ἀληθεῖα πίσιν ἔχουσιν
Ἡς χάρις μέτροισιν ἀειπλήρεσιν ἰάλλει
Ἀμωλακίων ἀφροσιν, καθ' ἐκάστην νωλεμὸς ὄρεον

Ἡδὲ

TERTIVS ARTICVLVS, DE
Sanctificatione.

Et firmam etiam fidem habeo in Spiritum Sanctum,
Evocatumq; Dei genus esse semper per terram,
Et consortem sanctorum communionem, in pectore
firmiter credo, (rectionem,
Delictorum Deo exorum remissionem, carnis resur-
Et incorruptam vitam sempiternam gloriam.

Explicatio.

Confidenter pectore immoto credo,
Quod non sit mihi facultas, cognato impetu rationis
Propriae & intelligentiâ, ad CHRISTVM meum
venire,
Neq; ei confidere unquam, obtemperareq; verè,
Sed alliciens me divina blandimentis vocis
Spiritus Dei attraxit, suis donis illuminavit,
Sanctificavit, & in recta fidei affectione cōservavit.
Quemadmodum catum aliquem per varias universiorbis
Sanctum vocat, colligit, atq; docet, (errarum sedes
Eiq; vere vim & lucem emittit
Consolationis, vitamq; & opes cæli distribuit,
Contraq; peccatum & Diabolum defensionem prestat
In malorum profligatore redemptore Christo Iesu,
In hoc cætu mihi, omnibusq; veram fidem habentibus
Mensuram gratiæ suæ semper plenam largitur
Peccatorum remissionem, unaqualibet continenter hora

Et

Ἡδὲ καὶ ἄμμεν, ὅταν Φῶς λοῖθον Ἰππυλαύοσηται,
Αἰΐφα αἰασήσῃ, λιγυρῆ σάλπιγγι ἰωῆ
Εἰς βιοτὴν χθονίοις ὑπὸ κείθεσιν ὑπνώοντάς·
Καὶ μοι σὺ πᾶσιν πιπῆσιν ὀπάξει ἀληθῶς
Κτήμα βίβη χαρτένθῃ, ὃν ἐχρόνθῃ οἶδεν ὀλέασαι.
Ἀξιόπιστον ἐμοὶ τόδῃ ἔπθῃ καὶ κρηγυὸν ἐστὶ.

Ἡ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΥΡΙΑΚΗ.

Ω πάτερ ἡμείων, ὃς ὑπερέτατα δώματα ναίεις,
Πάντα δὲ ἀπερσεύεις ὑπὸ νεύμασι κάρτα βραβεύεις.
Εξήγησις.

Ἡμείων γενέτης ναίων πολύχαλκον ὄλυμπον,
Ἀμμου ἐφελκύζει ἀγανοῖς μελίγμοσι Φωνῆς,
Πίσιν ἵνα πρᾶπίδεασιν εὐσαφέεσθιν ἔχωμυ,
Γνήσιον ὑψιμέδοντα θεὸν πάτερ ἄμμι πέλεοσθαι
Ἡδὲ θεῶ ἡμᾶς εἶναι κεχαρισμένα τέκνα,
Οφρα ἢ ἀψύχῳ θάρσῃ αἰτῶμυ ἐκεῖνον,
Ὡς ἀγαπητὸν ἕον πολὺ φίλτατα τέκνα γονῆα
Αἰδοῖ τεκνοσώφθῃ θεοσέως αἰτῆσθιν ἐκάσθῃ.

Ἡ πρώτη αἴτησις.

Τῆνομά σευ ἄγιον καὶ πμῆεσθον ἀλλων
Εἰν ἡμῖν ἀγαοθήτω φρεσὶν ἀσεβέεσθ.

Εξήγησις.

Τῆνομα μὲν καθ' ἐν ὅσον φύσθιν ἐστὶ θεοῦ,
Εἰ καὶ λύσαντες τὰ θεόσθῃ χεῖλεα Φωνῆς
Μὴ ἐνοπήσθιν ὅλως αἰτῆζομυ, ἀλλὰ ἢ ἡμῆς

Σεμνοῖς

*Et nos, cum dies postremus illuxerit,
Subito clarâ tubæ voce resuscitabit
In vitam subterraneis in latibulis dormientes:
Et mihi cum omnibus fidelibus dabit verè
Hereditatem vitæ jucundissimæ, quam tempus nescit
Hoc verbum dignū mihi fide & verum est. (perdere.*

ORATIO DOMINICA.

*O pater noster, qui cælestes ades habitas,
Omniaq; immenso nutu efficaciter administras.*

Explicatio.

*Noster pater solidum olympum tenens,
Allicit nos blandis vocis illecebris,
Ut fidem firmo pectore habeamus,
Deum omnipotentem nobis verum esse patrem
Et nos Dei dilectos esse liberos,
Ut animosâ fiduciâ eum oremus,
Quemadmodū dilectū suū longè chariss. filij parentē
Filiali reverentiâ audacter rogant singulis (diebus.)*

Prima Petitio.

*Nomen tuum sanctum & omnium honoratissimum
Inter nos sanctificetur animo relligioso.*

Explicatio.

*Nomen quidem Dei sanctum est suâ naturâ,
Etiam si â Deo impulsa labia vocis solventes
Vocibus omninò non oremus: Sed nos*

Pjjs

Σεμνοῖς ποῖσδε λόγοις λιζανεύομεν, ὄφρα παρ' ἡμῶν
 Ευαγέως πολέοιτο ὅππ' ἕσθονι παρλυβοτείρη.
 Τηνίκα δὲ ὄσεθέως τὸ περαίνετα, ὅπτε παρ' αἴμμε
 Ρῆμα θεῶ σοφίης ὀρθόφρονος ἤχον ἰάππει,
 Ημεῖς δὲ, ὡς τέκνοισι θεοῦ φίλοισιν ἔοικεν,
 Εὐ τε καὶ ἀπλανέως ζῶμεν πολὶ τέμα βίοιο
 Γραμίματ' ἔρανίς ταύτην κατ' ἐρθεσμῖον ἤχῳ.
 Τῆτο δὲ ὅπως πέρασωμεν, ἀκιδνοῖς αἴμμιν ἀρηγε
 Ω πάτερ ὑψίμεδον, βασιλεῦ, φίλε δῶτερ ἑάων.
 Ως δὲ ἀπ' ὡς ζῶν ἄρα, ἀλλ' ὡς τε διδάσκει
 Η ὡς ῥημα θεόπνευστον ζάθεόν τε κελεύει,
 ΟΥΤ' αἰμίμησι θεοῦ τὸ ἔνομ' ἰάππει.
 Τῆτο ἢ αἴμμιν ἀλαλκε κακὸν πάτερ ἔξοχ' αἴεστε
 Ορμηῆς συμπάσης, καὶ ἐνθέ' εἴνεκεν οἴκτε

Ἡ δευτέρη αἴτισις.

Αἴμμι τῆ πολυχανδῆς ἢ βασιλεία ἰκέσθω
 Φυλιή ἔουδμ' αἰθαλέ' ὠρθεύεις.

Ἐξήγησις.

Ζωῆς ἔρανίης αἰώνι' ἢ βασιλεία
 Αυτομάτοις ῥοθίοις ἀπερ' ὄχων οἶδε πελάζειν
 Αλλ' ἢ αἰτέμεν, τίνδ' ἡμέων ἐγγύθι βαίνειν.
 Ευχή δὲ ἠδὲ πέρας τὸδ' ἐόν κίχεν, ὅπτε θεάστον
 Πνεῦμα ἐπερθεῖν ταμίης κερδίησιν ἐνήκεν,
 Ως αὐτ' κρυφίησιν ὑπ' ἐρασίησιν ἀρωγῆς
 Πιστεύομεν αἰεὶ διδαχῆς πυκινόφρονος ἤχῳ.

*Pŷs hiſce verbis petimus, ut apud nos
Sanctē verſetur in terrā multos alente.
Tunc autem hoc piē efficitur, cum apud nos
Dei Verbum rectē doctrinæ ſonum emittit,
Et nos, ut legitimos Dei filios decet,
Rectē & ſine errore vivamus ad vitæ uſq; exitum
Iuxta cœleſtis ſcripturæ amabilem ſonum.
Hoc autem ut agamus, nobis infirmis opem fert
O pater omnipotens, rex, dilectē dator bonorum,
Qui autem aliter vitam agit, aliter q; docet
Quàm verbum divinitus traditum ſacroſanctumq;
Is contumeliâ nomen Dei afficit. (jubet,
Hoc autem malum à nobis pater longè optime averte,
Omnis affectionis, & miſiſſimæ gratiâ miſericordiæ.*

Secunda Petitio.

*Nobis tuum multum capiens regnum adveniat,
Hortus benè odoratus ſemper viſcentis paradifi.*

Explicatio.

*Vitæ cœleſtis æternum regnum,
Spontaneis motibus proximare novit ſine precibus:
At petimus, ut etiam prope nos id veniat,
Hæc a. petitio tunc finē ſuū attingit, quando divini
ſpiritum cordibus immittit cœleſtis diſpenſator,
Ut occulta ipſius auxiliij operatione
Semper credamus doctrinæ ſapientis ſono,*

C

Et

Ἡδὲ μινυνθάδιον σεμνῶς βίον ἐνθάδε ζῶμεν,
Οὐρανῶ εἰν ὄρεϊ καὶ ἔμπεδον αἰὲν ὀπίσω.

Ἡ τρίτη αἴτησις.

Σεῦ κραίνοιτο θέλημα, Διὸς χθονός, ὡς κατ' ὄλυμπον.

Ἐξήγησις.

Τὸ θέλημα θεῶν χρῆσθ' δυνατοῖο τελεῖται
Καίπερ μηδὲν ὄλως βροτέοις λιτόμεθα λόγοισιν,
Ἀλλ' ἡμεῖς ταύτησι λιτῆς ἱκετεύομεν, αὐτὸ
Ἡ μετέρης πρᾶπίδεασιν ἐν ἀζυνέτοισι τελεῖσθαι.
Τῆμ' ὁ δὲ ἄρ' τόδ' ἔγεντο τελεσφόρον, ἦμ' ἀνάκτωρ
Νόσφιν ὄροιο σόφος, καὶ καρτερὸς ἀνδιχα μέγας,
Πάντα καθροθεδῶν ἀνάκτορι μῆδεα βαλέων,
Αἴπνες ἔζαθῆς ἀγασμὸν ἑῶσι γενέσθαι
Κληδόν', ἠδὲ θεῶν βασιλείην ἄμμιν ἐπελθεῖν.
Οἴη ἔφ' ἄθανά συγροῦ, κόσμοιο ἀνάγκη,
Μήνε', ἀκροστίας, κώμης, καὶ σαρκῆς ἐρωή.
Ἀλλ' ἄρρηκτον ἀγέει δέν' ἄμμιν, Διὰ μπερὲς ἔφραθαι
Μίμνωμεν σαθεῶς ἐν ἑῶ πανθελγεί μύθῳ
Πίσει τ' ἠγαθῆν καὶ, ἕως δολιχοῦτο γενεῖς
Ἀμφιλαφῆς πολιῆσι κέρμη λευκαίνεταί αἰῶν.
Τὸ θεῶν χρῆσθ' τε καὶ εὐνοῶν ἐστὶ θέλημα.

Ἡ τετάρτη αἴτησις.

Ἡμαῖ τῶδ' ἡμῖν ἔπιξιον ἄρτον ὀπίζοις.

Ἐξήγησις.

Ἀνδρομέοιο πατῆρ' ὁ θεὸς βιότοιο σωτήρ
Πρόφρονι μὲν θυμῷ παρλαπτερέων χύσιν ἄρτων

Οὐμόνον

*Et temporalem vitam hinc sanctè vivamus,
Atq; deinceps perpetuam in cælo spatioso.*

Tertia Petitio.

Fiat voluntas tua, ut in cælo, ita in terrâ.

Explicatio.

Bona Dei potentis voluntas perficitur

Etiamsi omninò nihil petimus verbis humanis:

Sed nos his precibus oramus, ut ea

In nostris stultis cordibus perficiatur.

Tunc autem hoc perfectum datur, quando Deus

Sine termino sapiens, & absq; mensura potens,

Omnia malorum impedit voluntatum consilia,

Quæ non divini sanctificationem sinunt fieri

Nominis, & Dei regnum ad nos venire.

Qualis est Satana odiosi, mundi impudentis,

Ira, incontinentia, comessationis, & carnis libido.

Sed infragile nobis dat robur, ut semper

Maneamus firmiter in suo omnes demulcente verbo

Et divinâ fide, donec prolixi menti

Abundans canis comam dealbat seculum.

Hæc utilis & benevola Dei voluntas est.

Quarta Petitio.

Da nobis hodiè quotidianum panem.

Explicatio.

Humanæ pater Deus vitæ salvator (panum

Prompto quidem animo multorum seminum fluorem

C 2

Non

ΟΥ μόνον ἐκπερχέει θνητοῖς ὁσίοισιν, ἀτὰρ καὶ
ΟΥ ἰδιανοῖς πᾶσιν καὶ ἀνάγκοις, νόσφι λιτῶων.
Ἀλλὰ ἢ αἰτῆ μὲν θεὸν δρυμέδοντα, διδάσκειν
Ἡμᾶς γινώσκειν τὰ θεόδοτα δῶρα, καὶ αὐτὰ
Ορθῶς εὐφήμοισιν ὁμῆ χαρίεσσι δέχεσθαι.
Ἐστὶ ῥόθ' ἄβλυπαυερέων μινυώρηθ' ἄρτων,
Ο, τί φῦσσι βροτέων ἀνθρώπων χηρήσιμὸν ἐστὶ,
Οἷα πέλα: ὀθένθ' ἠδὲ ἀλκή, βρώμῃ τε ποτῆς τε
Γήωνδ' ἀμπεχόνῃ, κρυμῆ καὶ καύμαθ' ἀλκαρ,
Εὐπικτον μέγαρον, καὶ ὁμῆ πεικαλλέες ἀρχοὶ
Καρποφόρον τε πέδον, καὶ θρέμματ' ἀσπίδα μόχθων,
Χρήματ', ἃ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν
Σύζυξθ', ἣῆες τ' ἐρατῶν βλαστήματ' ἀλέκτρων,
Ευπειθεῖς δμῶαί τε καὶ ὄτρηροὶ θεράποντες.
Ἀρχοὶ κυδάλιμοι, καὶ ἡγεμόνες μεγάρθυμοι
Οἷς λαοὶ τ' ἔπιτεροφάται τὰ τε κρινὰ μέμηλε.
Εὐδία, εἰρήνη κερτορόφθ', ἡπιθ' ἡῆρ
Τῆς ζωῆς τε σέλας, κῦδθ', κλέθ' ἠδὲ καὶ αἰδώς,
Γείτονες εὐχεῖσσι, καὶ χηρήσιμα μηλιόωντες,
Ἡδὲ ὅσα τ' ἀγαθῶν πέλεται τέτοισιν ὁμοῖα.

Ἡ πέμπτη αἰτισις.

Χρεῖα λύοις ἡμῖν, ὡς καὶ χρεῖα λύομεν ἄλλοις.

Ἐξήγησις.

Γενόμεθα θεὸν σμάτων πετάσωντες ὀχῆας,
Ομμασι παπταίνειν μὴ, ἕασσι μηδὲ ἀκχεῖν
Σχέτλια ἡμετέρης σαρκὸς θανατηφόρα ἔργα,

Τῶν

Non solum effundit sanctis hominibus, sed etiam
Omnibus vanis & improbis, sine precibus.
Sed rogamus Deum late regnantem, ut doceat
Nos agnoscere divinitus data dona, & illa
Rectè cum piâ gratiarum actione accipere.
Significat fluor multorum seminũ temporalis panam,
Quod natura humanorum virorum utile est,
Qualia sunt: robur, vires, cibusq̃, potusq̃,
Amictus membrorũ, quo frigus & æstus propulsantur,
Domus benè compacta, & perpulchri simul agri,
Nec non solum frugiferum & pecora laborũ consortia,
Pecunia, quæ anima est miseris mortalibus,
Et conjux, liberiq̃, amabilis conjugij fructus,
Obsequentes famula, & morigeri ministri:
Magistratus excellentes, & duces magnanimi,
Quibus & populi commendati sunt & resp. cura est.
Serena tempestas, pax juvenum altrix, clemens aër.
Vitaq̃ lux, gloria, honor & reverentia,
Fidelesq̃, vicini & benè nobis cupientes,
Et quæ bona praterea his sunt similia.

Quinta Petitio.

Con dona nobis peccata, ut nos alijs condonamus.

Explicatio.

Supplices Deum precamur orum solventes repagula,
Ne oculis intueatur, neq̃, auribus audiat
Improba carnis nostræ mortifera opera,

C 3

Ac

Τῶν καὶ ἀφ' ὧν ἀδινὸν βάρῃ, εἰδὲ δι' αὐτὰς
 Ἡμᾶς ἀρνεῖσθαι νῦν, ὡς τίθειν τε δικαίως
 Τάξασθαι εἰς κρυερὸν ὄνοφερῶς ἰσθ' ἀκούσιν αἴης,
 Αἰτήσασθαι γὰρ καὶ τι λάβειν, σὺν ἀξιοῖ ἔσμεν.
 Πολλὰ κ' ἐπεὶ ὄρμας σαρκεὺς τελέοντες ἀνάγκη
 Ἀμμορον ἐνθάδ' αἰετῶν ἐξωργίασαμεν δρχῆς,
 Πληγῶν θυμαλγῶν πλὴν ἔδενός ἀξιοὶ ὄντες.
 Ταύτης τ' ἐλεημοσύνης θεῶν ὑψιμέδοντος
 Καὶ τ' συγγνώμης μεμνημένοι, ἠδέει θυμῶ
 Βελομέθ' ἀμυθέειν αὐτῆς πάντεσσιν ἀληθῶς,
 Οἱ γλώττης ἡμᾶς ἀλίτοντο ὀποδυόλοισιν,
 Ἡδὲ κακῆγορήσι δυσώνυμον αἰσχρὸν ἀνήψαν.

Ἡ ἕκτη αἰτήσις.

Οὐκ ἔα ἀχθῆναι πειρασμὸν ἐς ἔλοον ἡμᾶς.

Ἐξήγησις.

Οὐκ ἀρχὴν ὁ θεὸς εἶδώς, ἐτέρμα λελογχώς,
 Οὐδένα πειράζει θνητῶν, ἀλλ' ἐνθάδε κείνῳ
 Ευχόμεθ', (ὡς θεμῖς ἐσὶ,) νόσ πειθήμονι θεσμῶ
 Οφρ' ἡμᾶς βλεφάροισιν ἀπειμήτοισι φυλάτῃ
 Δαίμονος ἀρχεκάκιστο δυσαντήτων ἀπὸ θεσμῶν,
 Ευνομίῃ διδαχῆς καὶ ἡμαῶν πάντα κυβερνᾶ,
 Μὴ δύσφημος ὄφεις, (τῶ ἐπώνυμόν ἐστιν ἀληθῆς
 Δαίμων πικιλόβελος) ὁμῶ κακῆρογχεῖ κέσμα
 Σαρκεὶ τ' ἀλιτρονόω, σφετέραις ἀπάτησιν ἐλαύνῃ
 Εἰς τὴν ἀπύγγωσιν κρυερὴν αἰδικήματα τ' αἴλαι.
 Αὐτὰρ ἐὰν τέτοις κακιῶν δεδονημένοι ὄϊστροις

Α. Π. 0. 91

Ac immensam peccatorum molem, neq̄ propter illa
Nunc nos rejiciat, proq̄ merito trudad
Tartarū in horridum caliginosis sub cavernis terræ.
Non n. qui oremus & aliquid accipiamus, digni sumus.
Sapè n. concupiscentias carnis impuræ perficientes
Offendimus Deū principij expertē hīc indesinenter,
Præter plagas dolorem cordi adferentes nihil meriti.
Hujus misericordiæ Dei omnipotentis
Et remissionis memores, lato animo
Volumus contrā ignoscere omnibus verè,
Qui linguis nos posticis offenderunt (inusserunt.
Et maledicentiâ (nobis) odiosam ignominia notam
Sexta Petitio.

Ne sinas nos induci in perniciosam tentationem.

Explicatio.

Deus nec principium agnoscens, nec finem habens,
Neminem tentat mortalium, sed hīc eum
Rogamus, (ut fas est,) mentis credulâ lege
Vt nos vigilibus oculis custodiat
Daemonis malorum autoris averſandis à legibus,
Et bonis doctrinæ legibus perpetuò gubernet,
Ne horrendus serpens, (cui cognomen est verum
Callidus Satanas) cum malefico mundo
Carneq̄ sceleratâ, suis imposturis nos abigat
In aliquam horrendam desperationem, sceleraq̄ alia.
Sed si hisce malorum agitati stimulis

C 4

Huc

Ἀλλοθι καὶ ἄλλη περιώμεθα, ἄμμιν ἀρήγη
Παμμεδέων ὁ πατήρ, ναίων πολύολβον ὄλυμπον,
Χεῖρά τε καρδίην ἡμῖν δότῃ πῆματ' ἀλάλη.
Ὡπῶως πάντῃ καλῶς, ὡπτερ θεμῖς ἐστὶ, τελέωντες,
Ἰφί τε μαρναμένοι νικῶμεν ἐν ἡμαῖν λυγροῖ.

Ἡ ἑβδόμη αἴτησις.

Πῆματ' ἔκ παντὸς πάτερ ἡμᾶς ἐοδλὲ σῴωσον,
Ὅτι σε ἡ βασιλεία ἐφύ νιφόντ' ὄλυμπῃ
Καὶ δύναιμι, κῦδ' ἔπι, κλέ' εἰς τέλ' αἰεὶ.

Ἐξήγησις.

Ἐνθάδε συλλήθεδὴν ἱκετεύομεν, ὡς σφέας αἴτησις
Ἐκ πάσης εὔοιτο πατήρ κλειδῶν ὄλυμπῃ,
Ἡ δέμας, ἡ ψυχὴ λίαν δηλαίνεται ἀνδρῶς.
Μοῖρα δὲ ὅτ' ἐσχαλίην θανατηφόρῃ ἤγαγὲν ὤρα,
Θυμὸν δλοπνεῖειν τότε διαγῶως πόροι ἡμῖν,
Καὶ ἡμᾶς αἰροῖ μετ' ἐγέρσιμον ὕπνον ὀλέθρου
Εἰς παρθέδαισον, ὅπῃ μακάρων ἐδ' ἐστὶν ἀγαθόν,
Ἀγγελικὸς τε περιεσάμεν χορὸς ἔνθα καὶ ἔνθα
Κλείς παμμεδέων θεὸν χραισμήτορα κόσμῃ.
Μάρτυρ' ἀσυφέλικτ' ἈΜΗΝ ἈΜΗΝ λόγ' ἔσω.
Προσῆθεται ἡ ὄσα διὸς μεγάλοιο ἔκηλ,
Πίστι' ὄφρα ἐγὼν τοῖς ἀκλινέεσσι λεπάδνοισι
Πιστεύσω, μύθων τὰ μελίρῥυτῶ χένματῶ ζωῆς
Ἀενάς, μὴ ἔμμε φωνῶν ἀχρηῖα ἀχρη,
Ἀυτὰρ ἀδεῖν θεῶ ἡμετέρεην ὑψιθρόνω δόχην,
Ἡδὲ τυχεῖν πάντων, ὅσα ἤτησεν παρ' ἐκείνῃ.

Αὐτῶς

Huc & illuc tentemur, nobis opem ferat
Omnipotens ille pater habitans per beatum olympum,
Manuq; validissimâ à nobis omnia mala depellat,
Ut omnia probe, quemadmodum decet, perficientes
Fortiterq; pugnâtes victoriâ reportemus in tristiciâ.

Septima Petitio.

Ex omni malo nos, bone pater, libera.

Quia tuum est regnum nivosi olympi
Et potentia, decus, honor, laus ad finem usq; perpetuâ.

Explicatio.

Hic summatim precamur, ut nos calamitate
Ex omni liberet pater olympi claviger,
Quâ corpus, quâ anima valde offenditur hominis.
Cumq; extremam lethifera mors adduxit horam,
Largiatur nobis tunc piè animam efflare,
Et tollat nos post excitabilem somnum mortis,
In paradysum, ubi beatorum est sedes inclyta,
Et angelicus chorus astans hinc & hinc
Laudat omnium rectorè Deum, opitulatorem mundi.
Testificans immotus AMEN AMEN sermo est.
Hec vox additur Dei magni consilio,
Ut firmis ego fidei repagulis
Credam, hos mellifluos verborum fluxus vite
Æterna, non esse vocum inutilia pondera:
Sed placere nostram sublimi Deo precationem,
Et consequi omnia, quæ petivit ab eo,

C S

Quia

Αὐτὸς ἐπὶν ἐκέλευσεν ἀμωμήτω πνὶ μύθῳ,
Ἡμᾶς τῶς αἰτεῖν σομάτων πετάσωντας ὀχῆας,
Ἡδὲ καὶ ἀτρεκέως δώσειν τὰδὲ πάντα ἔλεξεν.
Μάρτυρ⊕ ἐμπεδόμυθ⊕ ΑΜΗΝ ΑΜΗΝ λόγ⊕ ἔσω.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΟΥ.

Οὐμόνον ἐστὶν ὁ βαπτισμὸς ποταμῆιον ὕδωρ,
Ἀλλὰ θεοπνεύσω χριστῷ σωάσθησεν ἐφετμῆ,
Μύθῳδὲ ἀρρήκτοισιν ὑπὸ κλήθροισιν ἔερκτι.

Ερώτησις.

Εἰπέ μοι εἰρομῶν, πῶι⊕ λόγ⊕ ἐστὶν ἐκεῖν⊕ ;

Ἀπόκρισις.

Τῷτο ἔγωγεν ἐρῶ σοι, ἐπὶν ἐμε ἐξερεαίνεις.
Παμμεδέων ἰδίην γενέτης ἐβώσρηεν αὐδὴν.
Συνθεσίης κήρυκες ἐμῆς, ἐρήρησε ἐπιῆροι,
Στείχετ' ὄπιτροχόωντες αἰπάσης κλίματᾶ γαίης
Φύτλησδὲ ἔθνεα πάντα σοφοῖς πιδέουσατε μύθοις
Καὶ σφᾶς μυσιπόλοισιν ληποσμηξαοθε λοετρῶις,
Εἰς Πατρὸς, εἰς Υἱὸ τ', εἰς Οὐνομα Πνύματ⊕ ἱεῶ.

Ερώτησις.

Βαπτισμὸς τί βροτοῖς ποτὲ δειλοῖς συμφέρει ἔτ⊕ ;

Ἀπόκρισις.

Νᾶμα θεοδὲς, ὅπερ σεμνὸν βάπτισμα καλεῖται,
Ἐκτελεῖ ἀμωπλακιῶν πασῶν ἀφῆσιν καθῆργων,
Καὶ λύσιν ἐκ θανάτῳ, καὶ ἐξ ἐρέβους σοιόεντ⊕,
Ἡδὲ μετ' ἀφθονίησιν ἀπείρητον ὄλθον ὀπάξῃ

Πᾶσιν

*Quia ipse iussit irreprehensibili in verbo,
Sic nos orare orum solventes repagula,
Atq; verè dixit se daturum hæc omnia.
Testificans firmiloquus AMEN AMEN sermo est.*

DE BAPTISMO.

*Baptismus non tantum est fluvialis aqua,
Sed divinitus tradito Christi mandato coheret,
Et firmissimis verbi claustris tenetur.*

Quæstio.

Dic mihi interroganti, quale sit illud verbum?

Responsio.

*Illud dicam tibi, quoniam me interrogas.
Omnipotens pater sic dixit suâ proprâ voce.
Pacti mei præcones & socij charissimi,
Vadite celeri cursu in universa plagas terræ
Omnesq; generationis gētes sapientib. verbis erudite
Et eas mundificis lavacris purgate.
In nomine Patris, in Filij, inq; Spiritus Sancti.*

Quæstio.

Baptismus hic quidnam miseris hominib. prodest?

Responsio.

*Divina aqua, quæ Sanctum Baptisma vocatur,
Operatur omnium improborū delictorū remissionem,
Et liberationem ex morte & Erebo tristi, (bet
Atq; cū abundantia infinitas beatitudinis opes præ-
Omnibus*

Πᾶσιν ὑποσχέσῃς ἐπέων ὅπῃ πῖσιν ἔχουσιν
Κύριον ὃς ἐπέθηκε θεοκράντοισι λοετροῖς.

Ερώτησις.

Εἰπέ, πῖνες τοιαῦται ἐπαγγελίαι θεῶ εἰσὶν;

Απόκρισις.

Νημερές σοι ἔρω, σὺ ἐπεὶ ἔμε τῶτ' ἐρεείνεις.
Ὅς μοι πεισέσειεν ἀσυλήτοισι μελοινάϊς,
καὶ λοετρῶ σμήχοισι θεοβλύεσσι καθαρμοῖς,
Ὅτι αἰσῶος, ἡδὲ θεῶ φίλον ἔασεθ' ἐπιγρηθόν.
Ὁν δ' ἄρ' ἀπειθείης νόσφιν μεῦ ὄϊστρον ἐλαύνοι,
ρίψεται εἰς αἶδα κρυερῶ δόμον ἠερόεντα
τῆλε μαλ', ἢ χυ βάπτισον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον.

Ερώτησις.

Ἀλλ' ἄγε, πῶς χθονίων λαγόνων μινυώριον ὕδαρ
εἰν ἡμῖν διώαται θνητοῖς τοιαῦτα τελέεσσαι;

Απόκρισις.

Μηδαμῆ ἐκτελέειν διώαται τόσα νήχυτον ὕδαρ,
ἀλλὰ ῥόθῳ μύθων ἱερός μὲν ὕδατος ὄντων,
πίσις τ' ἀμφὶ ῥοῆσι θεῶ περιτάρσσωσθ' ὁμφῆ.
καὶ γὰρ ἄπερ μύθῳ θεοδινέσθ', αὐτὸ μὲν ὕδαρ
πίδακθ' ἔδαίης, μὴ ἔφυ βάπτισμα βροτοῖσιν,
ἀλλὰ θεῶ λόγῳ ὅτι προσέρχεται ὕδαλι λευκῶ,
Ὅτ' ἄνιον βάπτισμα πέλει, τῶτ' ἐστὶ, ῥέεθρον
ζωῆς, λυσικάκῃ χάριτι πλέον, ἡδὲ λοετρον
καινοτόκῃ γενετῆς, πέλεται ἢ πνεύματός ἐργον.
Ὡσαυτὸς πρὸς Τίτον Παῦλον γράφε θεοπιδί βιβλῳ,

Πνεύμα-

*Omnibus verborum in promissionib. fiduciam habent.
Quas divino lavacro Dominus adjunxit. (tibus*

Quæstio.

Dic, quænam sint istæ promissiones Dei?

Responsio.

Dicam tibi, tu postquam me interrogas.

Quicumq; firmis pectoribus crediderit

Et Deifluis lavacri purgamenti mundatus fuerit,

Ille salvus, & charus Dei amicus erit:

Quem autem incredulitatis furor à me abduxerit,

Is projicietur in Platonis horridi domum obscuram

Procul valde, ubi profundissimū sub terrâ barathrum

Quæstio.

(est.

Sed age, quomodo terrestrium cavitatum temporalis

In nobis hominibus tantas res potest efficere? (aqua

Responsio.

Nulla modo potest tantas res efficere liquida aqua,

Sed divinus fluxus verborū cum aquâ existentium,

Et fides Dei verbo circa aquas innitens.

Nam absq; verbo divino, illa aqua

Scaturiginis terrestris, non est baptisma hominibus

Sed cum verbum Dei accedit ad aquam limpidam

Est cælestis baptismus, hoc est, fluentum

Vitæ, plenū gratiæ peccata remittentis, & lavacrum

Novæ generationis, quæ est opus Spiritus (Sancti)

Quemadmodum ad Titum Paulus scripsit in divino

libro,

Et

Πνεύματῳ ἠδὲ θεῷ δεδονημένῳ ἔμφρονι παλιμῶ
λαῶ πῶτον ἔδωκεν ἀελιθέῳ ῥοον αὐδῆς.

Κοίραν ἄσπλάνγιον ἔσπευρωμένῳ οἴκτῳ
θερμοτάτοις περυσῆσι, καὶ ἀφρέσισιν ἐπιχθίς
ευμνήης κέντρους ἡμᾶς ἀφ' ἑὺμα σώσεν
καινοτόκῃ γενεῇ, θείοις ἢ πνεῦμα λοετρῶν
ἱερὸν ἐκτελέσῃ, τῷ πλάσσεια χεῦν ἐφ' ἡμᾶς
μέτρα, πάτηρ ὁ φέρεις, ἀλεξιμόρη ἀφ' ἁρισῶ.
Λύτρω ὅπως αὐτοῦ δικαιοφέντες ἀγαθῶ
κλήρον ἀειθαδέῳ καὶ ἐλπίδι ἀρώμεθα ζωῆς.
Ατρεκίης ἔτ' ἐπέλετι λόγῳ ἐμπεδόπισῳ.

Ερώτησις.

Εἰπέ, τί σημαίνει τὸ ἐνυδρον τῷτο λοετρὸν;

Ἀποκρίσις.

Δυκνύς, εἰν ἡμῖν καθ' ἕκαστον σωματικῆς ἡμᾶρ
κύμασι δακρυμανέσιν ἀελοτόκῃ μετάνοίας
Χρηναίω πρῶτον κακομήχανον ἦδ' ἀδάμῃ
σὺν πάσης κακίῃσιν ὑφ' ὕδωρ πᾶμπαν ὀλέσθη,
ἠδὲ πάλιν φέγγῳ πῶν ἡμέρα πάντα ἰκέσθη
φῶτα νεοσμήκτιο κεκασμένον εἰδέει μορφῆς,
Ὅσδε ἀρ' ἐλείποντι δικαιοσύνης μὴ κόσμῳ
Παμφανίων, καθαρῶσι τ' ἐν ἡθεσιν αἰὲν ὀδεύων
ἀμβρόσιον περιέροιτε θεῷ βίον ἀμφιπολεύη.

Ερώτησις.

Εἰπέ μοι εἰρομένη, πῶς τῷτο γεγραμμένον ἐστίν;

Ἀποκρίσις.

*Et Spiritus Dei agitatus prudenti vibratione
Ad populum dedit talem perennis fluxum vocis,
Dominus benevolentissima miserationis inflammatus
Ardore fervidissimo, & incitatus inenarrabili
Favoris stimulo nos per aquam salvavit
Novæ generationis, quam divino lavacro Spiritus
Sanctus efficit, cujus opulentas super nos effudit
Mensuras, optimus ille pater, per Christum mortis de
Ut in chlyto illius pretio justificati (pulsorem.
Hereditatem accipiamus juxta spem vitæ æternæ.
Hic est certissimus veritatis sermo.*

Quæstio.

Dic quaeso, quid significat hæc aqualis lavatio?

Responsio.

*Ostendit, in nobis singulis continenter diebus
Fluctibus lacrimosis procellis feræ penitentiæ
Oportere improbam veteris Adami naturam
Cum omnibus peccatis sub aquâ prorsus interire,
Et rursus in lucem quotidie prodire
Hominem novæ aspectu formæ ornatum,
Qui decore justitiæ non deficienti
Splendens, & sanctis in moribus ambulans
Immortalem coram Deo vitam degat.*

Quæstio.

Dic mihi interroganti, ubi hoc scriptum est?

Respon-

Ἀποκρῖσις.

Πρὸς τὰς Ῥωμαίους πολυύδρις ἐνέγραφε Παῦλ^ο.
 Ἡμεῖς παρεχόμεν ὁμῶς τεθνήσκῃ χριστῷ
 εἰς τὴν ἀμερικάνικον πότιμυ σκοτ^ο, ὄφρα ἢ ὡσαυτ^ο
 Θεωπέσιον χριστὸς μετ' ἐγέρισμον ὑπνον ὀλέθρου
 Ἐκ νεκρῶν ἀπέβη χριστὸς κευθμῶνας ἐάσας,
 Οὔτω καὶ ἡμεῖς καινῶς ὁσίως τε βιωῶμεν,
 Τὸν θεὸν αἰνεῖντες μεγάλως ἐτυμηγώρω αὐτῷ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΚΛΕΙΔΩΝ
 ἢ περὶ τῆς ὁμολογίας καὶ λύσεως.

Οὔτω χριστὸς ἐοῖσιν ὁμοζήλοισι μαθηταῖς
 Αυτομάτως ἀγόρευε χέων θεοδέγμονα φωνήν :
 Ὡς ἐμὲ πέμφεν ἐμὸς γενέτις τετραξυγῆ κόσμω,
 Οὔτω καὶ πάντι νῦν ὑμέας αὐτὸς ἰάλλω.
 Ἡδὲ καὶ ἀμβροσίων σμμάτων φύσημα πιτάνων,
 Χεῖλ^ο ἀναπύξας φυσίζουον εἶπε μαθηταῖς,
 Πνεῦμα δέχεσθε εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡν τε βροτῶν ἐνὶ γαίῃ
 Δυσσεβίην ἀφέητε βιοπλανῆς ἀχθ^ο αἰνίς
 Ἀμωλακίης ἀμνης^ο ἐπερανή λύσις ἔσται.
 Ὡν ἢ πάλιν κρετέοιτε βροτῶν ἀθεμίτια ἔργα,
 Κεῖν καὶ μέν σαθεῶς ἀλύτῳ πεπεδημένῳ δεσμῷ.
 Οὐκ ἔστιν ἀστυφέλικτον ΑΜΗΝ ΑΜΗΝ ἀγορεύω.
 Ὅπως ἂν ἐὰν δῆσητε λόγοις ἐν ἀπειθείῃ κόσμω
 Ταῦτα ἢ ἐν δέμῳ μέμνηι νεφέεντ^ο ὀλύμπ^ο

Ραγ-

Responsio.

Ad Romanos multiscius scripsit Paulus.

*Nos cum Christo mortuo sepulti sumus (admodum
In quasdā mortis peccatū abolentis tenebras, ut quem-
Christus post divinum excitabilem somnum mortis
Ex mortuis surrexit terrestres successus relinquens,
Ita & nos novo modo sanctè q̄, vivamus
Celebrantes Deum egregiè veridicā voce.*

DE POTESTATE CLAVIVM feu de confessione & abso- lutione.

*Sic Christus suis concordibus discipulis
Dixit suā sponte fundens divinam vocem :
Sicut me misit pater mens quadryugo mundo,
Ita & ubiq̄, nunc vos ipse mitto.
At q̄, immortalis oris flatum tendens,
Labia aperiens vitalia, dixit discipulis.
Spiritū diviniloquū accipite, quorū hominū in terrā
Impietatē dimiseritis in vitā errans onus meroris,
Peccati oblivione deleta caelestis solutio erit
Quorum verò rursus tenueritis impia opera
Illa manent firmiter insolubili ligata vinculo.
Iusjurandum immotum AMEN AMEN dico.
Quaecunq̄, alligaveritis verbis in incredulo mundo
Illa quoq̄, in domo nivosi olympi manent*

D

Valide

Ραγδαίως πεπεδημένα ἀρρήκτοισι λεπάδνοις :
Οσα ἢ ἀν' λίσσητε λόγοις εἰν ἀφρονὶ γαίῃ
Κεῖνα πάλιν λέλυται καὶ ἐν ἔρηνῳ Διουοδείῳ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΙΠΝΟΥ ΚΤΡΙΑΚΟΥ
ἢ μυστηρίῳ.

Ἐρώτησις.

Τοῦτο τί κωλακῶς δεῖπνος μυστηρίον ἐστὶ ;

Ἀπόκρισις.

Σοὶ πόδ' ἐγὼν ἐρέω, ὅτις εἶ, σὺ ἢ σώθεο θυμῷ.
Γνήσιόν ἐστι δέμας, Χερσῶ καὶ ἐτήτυμον αἷμα
Κοιρανὸς ἡμετέρη τῆ παμβασιλῆ^α ἀνάκτ^α,
Κλωσμάσιν εἰν ἄρτε ὄντως, πομάτεσι καὶ ὄνως
Ἡμῖν εἰς τὸ πλεῖν πιπτοῖς τε καὶ εἰλαπινάξειν
Πανδιωάτοιο ὑπὸ Χερσῶ τοῦ τετραγυμῶνον αὐτῶ.

Ἐρώτησις.

Εἰπέ μοι εἰρομῶν τίς τῶτο ἐνέγραφεν ἀνδρῶν ;

Ἀπόκρισις.

Ὡς γὰρ Χερσφόρος κλειδόν^α ὑμνητῆρες,
Ματθαῖ^α, Μάρκ^α, Λυκάς καὶ Παῦλ^α ὁ ἱερός
Ἐν βίβλοισιν ἐῆς ὁμοθυμαδὸν ἴαχον αὐτό.
Κοίραν^α ἡμείων, θεῶ ἕως, Χερσῶς Ἰησοῦς
Πεντὰδ^α ἐν πύτῃ ζοφρέαση νυκτὸς ὁμίχλη,
Τῆδε Φιλοκλήμων αὐτὸν προέδωκεν Ἰεῦδα,
Ἀρχάντοις παλαιόμηστον ἐῆς λάβε νήδυμον ἄστον,
Καὶ τῷ ἀειζώνῃ χάλεν χυετῆρι πιπέτω.

Ἐκλασε

Valide ligata vinculis firmis:

*Quaecunq; autem solveritis verbis in insipienti terrâ
illa rursus soluta erunt & in cælo latè patente.*

DE COENA DOMINI SEV SACRAMENTO altaris.

Quæstio.

Quid est Sacramentum altaris?

Responsio.

Hoc tibi dicam, quisquis es, tu verò repone in animo.

Est verum corpus, & verus sanguis Christi

Domini nostri omnipotentis regis,

Reverà in panis fragmentis, & vini poculis

Nobis fidelibus ad bibendum & comedendum

Ab ipso omnipotente Christo institutum.

Quæstio.

Dic mihi interroganti quis hominum hoc scripsit?

Responsio.

Sic enim famâ Christiferae præcones,

Matthæus, Marcus, Lucas & Sanctus Paulus

In libris suis unanimi consensu scripserunt hoc.

Dominus noster, Dei filius, IESVS CHRISTVS

In eâ lamentabilis atrâ noctis caligine

Quâ avarus Iudas ipsum prodidit,

Sanctis suis manibus accepit suavem panem,

Et semper viventi gratias patri agens

D 2

Fregis

Ἐκλασε συμπλεκέσθαι χεῖρας γαμφώνυχε παλμῶ,
Καὶ δίδωκεν ἐοῖσιν ὁμοζήλοισι μαθηταῖς,
Καὶ πετάσας σῶμα θείον ἐπ' ὀπιπέλοιο τραπέζης
Αὐτοῖς ᾧδ' ἀγόρευεν ἐν πανθηλαίῃ Φωνῇ.
Δεξάμβλοι φάγεται, ἐστὶν ἐμὸν τόδε σῶμα ἀληθῶς,
Σῶμα, ὅπερ δίδοται ὑπὲρ ἀμμέων ἐς θάνατον αἰσῆς.
Πρήσεται ἐμῆς τόδε μνήσιν αἰεὶ Φιλότιτ' ἔχοντες.
Ὡσαύτως μὲν δειπνον ἀειμνήσαιο τραπέζης,
Νέκταρ ἠδυπότοιο βεβυσμύρον εἶλε κύπελλον,
Καὶ χάριν ἀμβροσίοις ἀνὰ χεῖλεσι πατρὶ πτύωας
Δώδεκ' ἐκεῖνο ὄρεξεν ὁπάοσι, τοιαῦδε Φανέων.
Αἰνύμβλοι στυάπαντες ἀφύσσετε θεσκελον οἶνον,
Αἶμα τὸ ἐστὶν ἐμὸν τόδε λοῖγιον, εἵνεκεν ὑμῶν
Ἐκχύμβρον, κακίης σφρυγκτῆρ' ἐκ ὧς λύσις εἶη.
Πίνοντες δὲ αἰεὶ μνήσασθε με, εἰσόκεν ἔλθῃ
Φοῖνι' ὑμετέρων κτερέων Ἰππύμβι' ὄρη.

Ἐρώτησις.

Εἰπ' ἄγε, τί χρῆσισμῆ ἔστω τὸ φαγεῖν τε πίνειν τε;

Ἀποκρίσις.

Δηλοῖ τῆτο σαφῶς τοιαῦτα τὰ ῥήματα ἡμῖν,
ΣΑΡΞ ΔΙΒΑΣ, ἡ δίδοται ὑμῶν χάριν ἠδὲ παροχέειται
Εἰς τὴν ἀμωλακίων πασῶν ἀφῆσιν κακοῦργων.
Δουκνύει ὀτραλέως ἡμῖν ἐν ῥήματι ταῦτα,
Ἐν θαλίῃ τῷτη μύθων διὰ χεῖματ' αἰεὶ
Ἀμωλακίων ἀφῆσιν θεομισῶν ἀμμι δοθῆναι
Ἡδὲ δικαιοσύνην, ζωῆς καὶ ἀπείρητον ὄλβον.

Καὶ

*Fregit complicatæ manus unguis motu,
Et dedit suis concordibus discipulis.
Et aperiens os divinum super virescentem mensam
Ad illos sic dixit suâ omnes demulcente voce :
Accipientes edite, est meum hoc corpus revera,
Corpus, quod datur pro vobis in eadem fati.
Hoc facite perpetuò amoris mei memoriam tenentes,
Similiter post eanam semper memorabilis mense,
Sumpsit poculum suavis nectaris plenum,
Et cum gratias divinis labijs patri egisset,
Duodecim affectis illud porrexit, talia dicens.
Accipientes omnes haurite divinum vinum,
Hic est sanguis meus ille cruentus, qui pro vobis (tingas
Effunditur, ut vobis à peccati vinculo absolutio con-
Quoties autè biberitis semper mementote mei, donec
Lethalis vestra sepultura funesta hora. (venerit*

Quæstio.

Dic age, quid prodest sic comedisse & bibisse?

Responsio.

*Id indicant manifestè nobis hæc verba, (funduntur
CARO, & SANGVIS, quæ pro vobis traduntur & ef-
In remissionem omnium improborum peccatorum.
Verè igitur ostendunt nobis hæc verba,
In illâ eanam per hos verborum fluxus,
Nobis dari remissionem peccatorum Deo invisorum
Et justiciam, ac infinitam vitam beatitudinem.*

D 3

Vbi

Καὶ γὰρ ὅπως πέλεται ἄφροσις κακίων ἀθεμίτων

Ἐστὶν ἐκεί βιοτὴ αἰῶν ὅρα ἀλωφῆτοιο

Οὐλοῦται τὸ ἐργασίῳσιν ἀγαθόμην ὅρα κτεάτεσιν.

Ἐρώτησις.

Ἀλλὰ ἥ πῶς διώαται τὸ φαγεῖν τε πεινῆν τε τὸσ' ἐρέσαι;

Ἀποκρίσις.

Σοὶ τόδ' ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ ἐνὶ φρεσὶ βιάσθ' ἔο σῆσιν.

Τόσα ἥ εἰ κάμνη τὸ πεινῆν τε καὶ εἰλαπινάξιν

Ἀλλὰ τὰδ' ἐκτελέει λόγῳ αὐτοδιδάκτεσσι Ἰησῶ.

Σῶμα ὑπὲρ ὑμείων δίδοται καὶ αἷμα περὶ αἵται

Γνήσιον, εἰς ἄφροσιν ψυχοσῶον ἀμπακιάων.

Ὅσ' λόγῳ, οἷα κερωνίς ἐὼν ἐνὶ θέσπιδι δαίτη,

Ἐἰς ἐν ἀγῆ πόσει καὶ βρώσει ἔσθ' ἰὸν ὄνειρε.

Ὅσ' δὲ ἐν τῷ δέξοιτο θεοφροσδέων εἴχα μύθων.

Ἡδὲ ἀσυλήτοισιν ὑπὸ πρᾶπίδεσσι φυλάξοι

οὐτῶ ἔχθ' ἑλθὼν, τὴν εἰ χρόνῳ οἶδεν ὀλέσασθαι,

Καὶ ἄφροσιν χαλέσασθαι ἀλιτρομόρεσσι κακότητι.

Ἐρώτησις.

Ἀλλὰ τίς ἀψεκτος καὶ ἐπάξι' εἰλαπινάσθ' ἔστι

θέσπιδι ἐν δόρπῳ πέλεται, καὶ ὀνήσιμ' ἐρέσει;

Ἀποκρίσις.

Σοὶ ἐρέω, σὺ ἥ ταῦτα πῶς ἐνὶ κἀτθεο θυμῶ.

Γαστέρι νηφαλίοισιν ὑπὸ ἡθεσσι μέτρα πῆθεσσι.

Σωφροσύνῃς καθαροῖς καὶ ἐν ἡθεσιν αἰὲν ὀδέουσι.

Παιδείης καλὸν πέλεται καὶ ἔργον ἀμεμπτον.

Αὐτὰρ ὅστις πῆσιν αἰθερὴν ὅππ' ἔρηματ' ἐρείδει:

Δωρη-

*Vbi enim remissio est peccatorum flagitiosorum
Ibi est vita ævi indesinentis
Et beatitas bonis caelestibus gaudens.*

Quæstio.

Sed quomodo potest illud edere & bibere tantas res

Responsio. (efficere)

Hoc tibi dicam, tu autem reconde in animo tuo.

Non illud bibere & comedere tantas res efficit

Sed hæc operatur sermo à seipso docti I E S V:

Pro vobis datur & effunditur corpus & sanguis

Verus, in salutarem peccatorum remissionem.

*Quod verbum tanquam caput in sacrâ canâ
Summatim complectitur benignû potus & cibi usum.*

Quisquis igitur ordinem horum receperit divinilo-

Et in violato pectore custodierit, (quorum verborum

Is habet vitam, quam tempus nescit perdere,

Et gratuitam exitiosi peccati remissionem.

Quæstio.

Ceterum quis inculpatus & dignus convivæ

Est in canâ Christiferâ, & cum fructu epulatur?

Responsio.

Dicam tibi, tu verò hæc tuo repone in animo.

Ventri sobrijs institutis modum ponere,

Et in puris temperantiæ moribus incedere,

Bonum & non reprehendendum disciplinæ opus est:

Sed qui firmam fidem in hæc verba figit:

D 4

Datum

(Δωρηθὲν τε καὶ ἐκχύμνον πάντων ὑπὲρ ὑμῶν
 Ὁφθαλμοπαρὰ βασιῆς κρυερὸν χεῖρ ὑμῶν λύηται)
 Λεξιὸν δὲτὸν ἀνὴρ καὶ ἀρμυρὸς ἐστὶν ὄνασθη.
 Πᾶς δὲ ὁ ἀπισήσας ταύτης ἐνοπήσι θεούτοις
 Πάμπαν ἀσιώτακτὸν καὶ ὄλως ἀχρηστὸς ἐστὶ.
 Καὶ γὰρ ἐπὶ χριστοῦ τὸ μείλιχον (εἶνεκεν ὑμῶν)
 Ευπίστως κροθίας ἡμᾶς Δραπαντὸς ἀπαυτεῖ,

ΞΥΛΟΓΙΑ Η ΠΡΩΙΝΗ.

Πρωτὸν ἐτ' ἠώοιο πρὸς ἀστέρων ἐργασίον φῶς
 Σώμα σὸν ἐκ φαιδρῶν λαδικηδέων ὑπὸν αἰερεῖς,
 Χειροφόρος νοερὸν σωρῶν χερεὶ σῆμα τυπώσεις.
 Καὶ σῆμα τοῖσδε λόγοισι βαθυφραδέαςιν ἀνὸξεις.

ΟΥΝΟΜΑΤ' ΕΝ ΚΛΕΙΤΩ ΤΟΥ ΤΥΣΤΟΙΟ
 ΤΟΚΗΟΣ,
 Χ' ΤΙΟΥ ΜΟΥΝΟΓΟΝΟΥ, ΣΕΜΝΟΥ ΚΑΙ
 ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. ΑΜΗΝ.

Σοὶ χάριν εἶδα ἐγὼ, Πάτερ ἐοθλὲ, ὡς ἐμβασιλέυεις
 Ὅτ' ὑμῶν μεγαλῶ, καὶ τῆ χθονὶ ἀρυοδείῳ,
 Ἡμέτερον δὲ ἀνάκτα, σὸν εὐχάριν ἡεα χριστὸν.
 Ὅτι ἐνὶ δασιλῆν σκαπτάσσης νυκτὸς ὀμίχλῃ
 Κύκλωσάς με πέλεξ βραλῆν ὡλετευχεὶ κέρων
 Ἰσῶν, πατρῶης καὶ ὑπὸ πέρυρεσσιν ἀρῆξας.
 Νῦν δὲ ἐγὼ ἐξαυθίς σοι ἐπέυχομαι, ὡ χαλεδῶτα
 Ὁφθαλμοπαρὰ με ἐρχομῆς κατ' ἀγαθὴν ἡματὸν αἰγλην
 Ὁμμασιν ὀξυφάεσσιν ἔδαλλπες σοῖς Δρατήρης,

Οξυμέ

(Datum & effusum pro vobis omnibus
Vt horrendū trāsgressionis debitū vobis dimittatur)
Is homo dignus & idoneus est ad fruendum.
Quisquis autem diffidit his divinis verbis
Is omnino imparatus & inutilis est.
Nam blandum hoc Christi verbum (pro vobis)
Omnino à nobis credentia corda flagitat.

BENEDICTIO MATUTINA.

Mane cum sub operosum Eoæ stelle jubar
Corpus tuum hilariter ex securo somno erigis, (geræ.
Formabis manu signū mente conceptū crucis Christi-
Et os hisce verbis ex profundo corde profectis pādes.

IN INCLITO NOMINE ALTISSIMI
PATRIS,
ET FILII VNIGENITI, ET SPIRITVS
SANCTI. AMEN.

Tibi ago gratias ego, bone Pater, qui imperas
In olympo magno, & terrā latè patente
Per Christum, dominum nostrum, tuumq; filium di-
Quod in hac gravi umbrosa noctis caligine (lectum
Circumcirca me callasti famulorū exercitu flāmanti
Sanctorum, & (me) sub alis pterni præsidij fovisti,
Nunc autem te rursus precor, ô clemens pater
Vt me per illustrem venientis diei splendorem
Oculis tuis acutis accuratè conserves,

D s

Morti-

Θξυμόρετ' ὄρημν' αἴτις σύμπροσθ' ἀλάληξ,
 Ὄφρα τὴν ἠβιοτὴν με ἀδὴ καὶ πρηγματὰ πάντα.
 Καὶ ᾧ ἐμὸν τὸ δέμας, ψυχὴν, καὶ ὅσα μοί ἐστι
 Ἐς σέο χεῖρα τίθῃμι. Δάτεις σὸς ἐμοίγε παρέσω
 Ἀγναπόλθ', μὴ ὄφρα ὄφεις (τῶ ἐπάνυμόν ἐστιν
 Χαίρεκακθ' Σατῶνας, ὑβριστὴς τ' ἀγκυλομήτης)
 Τλήμονί μοι θνητῶ τέχνην τε μορὸν τε φυτεύῃ
 Μάρτυρθ' ἀσφέλικθ' ΑΜΗΝ ΑΜΗΝ λόγθ' ἔσω

ΕΥΛΟΓΙΑ Η ΕΣΠΕΡΙΝΗ.

Ὅτιε πόνοισι καμῶν μεγάλοις ἴππ' ἰέκτρων ὀδύεις
 Ἐσπέρων μὲ φῶς, σωρὸν καὶ σῶμα χαράξεις
 Καὶ σῶμα τοῖς δὲ ἐπέεσσι βαθυφραδέεσσι ἀνοίξεις.

ΕΝ ΠΑΤΡΟΣ, ΕΙΝ ΤΙΟΥΤ' ΕΙΝ ΠΝΕΥ
 ματθ' ἐνόματ' ἀγῆ.

Ω θεὸς οἶδα ἔγωγε τὴν χάριν ἐνδοθι θυμῷ
 Ἀξέαγέεσσι σέθεν φιλότιτθ' ἐμ' ὅτι θεμέθλοισ
 Ἀγγελικαῖς τε στρατοῖς εἰν ἡμαῖ τῶδε σώσεως.
 Νῦν δὲ αὖ σὴν ἐνοπῆ θεοπειθεῖ λίασομ' ἀρωγῆν
 Χεῖρ, ὑπερβασίων ἡμῖν χεῖθ' ὄφρα μεθείης
 Ἦσιν ἐγὼ παρέβην ζάθεον νόμον, ὡς δὲ με τῆδε
 Πατρῶησιν ὑπὸ πτερύγεσιν νυκτὶ φυλάσσης
 Σοὶ ᾧ νημερτές με ὄλον μὲ σῶμα καὶ βληχρῶ
 Ψυχῆ τ' οἰκτροπαθεῖ καὶ χεῖμασι πᾶσι δίδωμι.
 Τένεκ' ἐπεραίων στρατὸν πειτευχέα κέρων

Μο

*Mortifera q̄ omnem calamitatis impetum avertas,
Ut tibi vita mea placeat, & omnia facta.
Tibi n: corpus meum, animam, & quacunq̄, mihi sunt
Tuam in manum pono. Minister tuus mihi præsto sit
Sanctus, ne serpens (cui cognomen est
Malis alienis gaudēs Satanas, calūniator q̄, versutus)
Mihi misero homini dolum interitum q̄, struat
Testificans immotus AMEN AMEN sermo sit.*

BENEDICTIO VESPERTINA.

*Cum magnis defessus laboribus ad lectum te confers
Post vespertinum lumen, in corpore crucem notabis,
Et his verbis ex profundo corde profectis os aperies.*

IN NOMINE PATRIS, FILII, & Spiritus Sancti.

*O Deus, ego tibi gratias in animo ago,
Quod firmis tui me amoris fulciminibus
Angelicis q̄, exercitibus hodierno die servasti.
Nunc denuò tuum fidâ prece auxilium invoco
Christe, transgressionum nobis ut remittas debitum,
Quibus ego transgressus sum divinam legem: Ac ut
Sub alis paterni præsidij nocte custodias. (etiã me hâc
Nam tibi me totum cum corpore imbecillo
Animâ q̄, miserâ, & omnibus facultatibus trado.
Iccircò caelestium famulorum exercitum flammantem
Mihî*

Μοὶ πέμποις, ἢ ἀκριμήτοισι παρὲρ ὄνῃ ὀπωπιῆς
Εὐχέσῃ, μὴ ὄφισ, (τῷ ἐπώνυμόν ἐστιν ἀληθές
Δύσφημῳ Σατρανάς) ὄφισ πῖνα ἐγγύς ἀφορμῆν
Τλήμονί μοι δῆλημα κακῶς ἐραφίησιν ὑφαίνειν.
Μάρτυς ἐτητυμῆς Α ΜΗΝ Α ΜΗΝ λόγῳ ἔσω.

Η ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΞΗΣ.

Κνώδαλα πάντῃ, ὅσ' αἶαν ὀπιπνεί τε καὶ ἔσπῃ
Ἰλαδὸν ἠδὲ πέρεξ κτ' ἠέρεθ ἀμφιποτάτη,
Υδροτόκεις τε βυθίοις ὑπὸν ἠέρεθ ἀγκλυτέ σῶτερ
Σφαῶς βλέψεις ἀνατένυσσι περὶ σ' εἰς τὸν ὄλυμπον.
Ευκαίρως φρεθὴν σὺ δὲ ἀπαρκῆ πᾶσιν ὀπάξεις.
Παντοίων ἀγαθῶν σέο χεῖρ ἐγκύμον' ἀνοίγεις,
Καὶ σύμπαντ' ἀρεθὶς δεδμημηγὰ αἰθροπι λιμῶ
Τῆς μετ' εὐφροσύνης μεγάλης θυμοῦο χαρεθῶστε.

Ω ΠΑΤΕΡ ΗΜΕΙΩΝ, ΟΣ ΥΠΕΡΤΑΤΑ
δώματ' ἀναίεις.

Ω ἀνα, καὶ Πάτερ ἐσθλὲ βροτῶν, καὶ ὄσχαμε πάντων,
Ευλόγη δὲ μὲνέως ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα τὰ δῶρεθ,
Λήψομεθ ὅσα πεσοῦ ἐπυρεθνίς ἀπὸ κῆλπεθ
Σεῦ Δεθ μκνορηθῆ καὶ ἐπήρεθτον ἠέα Χεθρὸν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ

Τροφῆν.

Ἀλλήλων κτ' Θεωρεθίς κατ' ἀλέξατε ὑμνεθ.

ΜΕΛΤΗ

*Mihi mittas, qui insomnibus juxta lectum oculis
Vigilet, ne serpens, (cui cognomen est verum
Squamosus Satanas) inveniatur propè aliquã occasionem
Mihî misero insidijs nocumentum struendi.
Testis veritatis A M E N A M E N sermo sit.*

B E N E D I C T I O M E N S A E .

*Animalia omnia, quæ super terram spirant & serpunt,
Et circumcirca gregatim per aëra volitant,
Inq̃, udi parvis natant aquis, Inclyte Servator,
Suos oculos ad te in olympum attollunt. (præbes.
Tu verò cunctis tempestivè sufficientem alimoniam
Tuam omni genere bonorum refertam manum aperis,
Et omnia nigrâ fame oppressa satias
Cum summâ animi lætitiâ gaudioq̃.*

O P A T E R N O S T E R, Q V I C A E L E S T E S
ædes inhabitas.

*O rex, & bone mortalium parens, & omnium princeps
Benedic benevole nobis & hisce donis,
Quæ ex tuo caelesti sinu sumimus
Per unigenitum & dilectum filium tuum Christum.*

G R A T I A R V M A C T I O P O S T
Cibum sumptum,

Recitate invicem divinos hymnos,

Canite

Μέλπετε παντοβοτήρη Θεῷ πεικαλλέας ὠδᾶς,
Αἴην γὰρ χρυσῆς καὶ ὁμῶς πολυήρατος ἐστὶ,
Ἡδὲ ἐλεημοσιῶν αὐτῆς μῦραι εἰς τέλος αἰεὶ.
Ὅς βρώμην πάσῃ ζωαρκέα σαρκὶ ὀπάζει,
Κτήνεσι τ' ἀχρονόμοισιν ἐὴν βρωσὶν τε πόσιν τε,
Ἡδὲ καὶ ἀστέγων κροτάφων ἀπῆσσι νεοσοῖς,
Λυθῆ περὶ κλισίην μινυρῆ κροτίζουσιν ἀληθῆ.
Ὅτι δὲ μιν ὠκυπόδων τέτραπὲ θένθ' ὀμβρομον ἵππων,
Ὅτι δὲ ποτ' ἀρώσσις κνήμης ἐπαγάλλετο ἀνδρῶς.
Ἀλλ' ἂν ποῖστω χαίρει θνητοῖο ὀμίλω
Μύρεθ' ἕς ἐκ θυμοῖο κακῶφρονθ' ἐργαζῶ λώθης
Ἐν δὲ αὐτῆ μαλακῶις ὀκνημοῖς θάρσθ' ἐρείδεις.

Ω ΠΑΤΕΡ ΗΜΕΙΩΝ. καὶ τὰ λοιπὰ.

Κύριε παμμέδων, βασιλεῦ, φίλε δῶτερ εἰάων
Σοὶ χάριν ὑμνοτάκτις ἔχομεν φρεσὶ καὶ σωματάσιν
Σὸν Διὰ μνησθῆ καὶ ἐπήρατον ἦμα Χερσὸν,
Ἐμπασῶν πᾶσι τῶν μεγαλῶν διεργασίων,
Ὅς ζῶν Διὰ γαίης καὶ εἰς τέλος αἰὲν ἐπάρχεις.

ΕΤΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

Ω Θεὸς θεανόθωκε, πάτερ καὶ ὄρχαμε πάντων,
Ἡμεῖς σοὶ παῖδες μαλὰ μικρὰν πίσιν ἔχοντες
Λιτῶμεν σε ὅλης φρενὸς ἐκ ψυχῆς τε ἀπάσης
Δαοσόον Διὰ τέκνον, ὃ σοὶ χαλρέσατον ἐστίν,
Προῖκα θέλεις ἡμῶν χάριν ἀσυφέλικτον ὀπάζειν :

Ἄφθ

Canite Deo cunctipascenti perpulchras odas,
Nam valde bonus per q̄, amabilis est,
Et misericordia ipsius manet usq̄, ad finem perpetuū.
Qui cibum omni carni sufficientem dat,
Et pecudibus agrestibus suum cibumq̄, potumq̄;
Imò etiam ipsis implumibus corvorū immitiū pullis
Ad creatorem verum querulā voce crocitantibus.
Neq̄, ipsum velocium strenua vis equorum delectat,
Nec unquam robustis tibijs gaudet viri
Delectatur autem tali hominis catu
Qui deflet malitiosa opera culpa
Et in ipsius benignā misericordiā fiduciam collocat.

O PATER NOSTER. &C.

Domine omnipotens, rex, dilecte dator bonorum
Tibi gratias hymnifico agimus ore & pectore
Per unigenitum & dilectum filium tuum Christum.
Pro omnibus tuis ingentibus beneficijs,
Qui vivis & ad finem perpetuū regnas.

ORATIO PVERORVM.

Mi Deus celi sedens, omnium pater & princeps,
Nos pueri tui perquam exiguā fide præditi
Rogamus te ex toto corde & ex totā animā
Per salutiferum filium, qui tibi est longè gratissimus,
Velis gratis gratiam firmam nobis largiri,

72

Θφρ̄ εν̄ οδ̄εὺμ̄βλ̄ σημείω̄ πιστ̄ῑ Θ̄ ὀρθ̄ῆς
Ἡδὲ καὶ αὐζώμ̄βλ̄ καδ̄' ἐκάστ̄ην̄ σ̄ωεχ̄ές̄ ὡρᾱν
Ἡθεσιν̄ ἐν̄ καλοῖς, ἐπέων̄ τ' Ὀμηχ̄εῖ̄ Φωνῆ,
Ἄμμε καὶ, ἡμετέρ̄ας̄ γ̄νητόρας̄ ἠδὲ καὶ ἀρχ̄ές̄
Ἡμας̄ τῶ̄ βλεφ̄άροισιν̄ ἀκηιμήτοισῑ φυλάτ̄ειν
Δαίμον̄ Θ̄ δρχ̄εκάθ̄ιο̄ δυσαντήτων̄ ἀπὸ̄ θεσμ̄ων,
Πατρ̄ω̄ς καὶ ἔθαλπε̄ς̄ ὑπὸ̄ π̄ερύχ̄εσῑ σαώζειν.
Μάρτυρ̄ Θ̄ ἐμ̄πεδόμεν̄ Θ̄ Α Μ Η Ν Α Μ Η Ν λόγ̄ Θ̄ ἔσω.

ΠΙΝΑΞ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΕΡΙ
ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΘΕΟΦΙΛΩΝ
τάξεων καὶ διοικήσεων ἔργων καὶ
καθηκόντων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ,
καὶ Εκκλησιασῶν, καὶ ποιμνίων
ἔργα.

Τῆς α. πρὸς Τιμόθ. τῶ γ, καὶ πρὸς
τίτ. τῶ α.

Βώποσα νηοπόλον, σεμνῶς ὦ θεῖα μέμνηεν,
Καὶ ψυχὰι σπ̄ιτετ̄ ἀφατι, δεῖ ἐμ̄βλ̄ ἀμωμον
ΟΥ μοιχόν, θεοπειθῆ ἀταρ̄ πασχ̄οικ̄ιν̄ ἔχοντα,
Σώφρονα, νηφάλιον, φιλόξενον, ἀφρονέοντα,

Ευσείγιε

*Vt in signo verae fidei incedamus,
Et crescamus singulis continenter diebus
In bonis moribus & sonora verbi praedicatione,
Et nos, ac parentes nostros & magistratus
Hoc die oculis vigilibus velis custodire
Daemonis malorum autoris avertendis à legibus,
Subq; alis paterni praesidij accuratè servare.
Testificans firmiloquus AMEN AMEN sermo sit.*

TABVLA

OECONOMICA DE OMNIVM
IN MVNDO PIORVM ORDINVM
ac statuum officijs & mu-
neribus.

DE EPISCOPORVM, PAROCHO-
rum, & Concionatorum
officio.

Priori ad Timoth. 3. & ad
Titum 1.

*Ecclesiasticū pastore, cui sanctè res divinae sunt cura,
Et animae commissa, oportet esse irreprehensibilem,
Non adulterum, sed piam uxorem habentem,
Sobrium, vigilantem, hospitalem, prudentem,*

E

216

Ευσθεΐης καὶ θυρῆς ἄλλων πολὺ φέρτερον ἀνδρῶν,
 Ορθομεῖν κοινῇ σοφίην ὀπιπτήδεον ὄντα,
 Οξὺ νόμον βοάειν Χελισῶ δι' ἀάγγελον ἠχῶ,
 Ευφραδέως τε νέμειν μυσήρια κῦδιμα αὐτῶ :
 Πάντα λόγῳ περὶ ἴσασοντα, καὶ εἰ μὴ χειρὸς ἀνάγκη.
 Εὖ καὶ ἑπισταμῆως δὴ δύνοντα σφέτερον δῶ
 Τέκνατ' ἔχοντα σκόφροντα, ἠδὲ καλοῖσιν ἄεστα
 Ηθεσι καὶ μύθοισι, βίῳ πάγε φέγγου ἔδωκαν.
 Χρητ' αὐτὸν μισεῖν λαγωίαν, μαχλοστών τε,
 Ακροσσίαν, ζῆλον κακόχαρτον, μῆνιν ἀπερπῆ,
 Κῶμον, λυσιμελῆ τε μέθην, ἀπάτην τε βίην τε,
 Τὴν τε Φιλαργυρίαν, καὶ τοῖσιν ὁμοίᾳ ἄλλα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ
 λόγῳ ἀκροατῶν πρὸς τὰς ποιμνίας καὶ
 διδασκάλους ἑαυτῶν.

Ἐν τῇ πρὸς τὰς Θεσσαλ. κεφ. ε.

Ὑμμι παρὰγγέλω Φιλικῶς ἐρμηρῆς ἀδελφοί,
 Δαψιλῆως διδόναι κτεάτων ἐξ ἡμεροέντων
 Μύσης ὑμετέροις, παιδευτήσιν τε καὶ ἄλλοις,
 Τοῖς δε μάλ' ἐμμάπτως κροδίης μελεδήμοντα ὄρημῃ
 Ακμιν ὀπάξουσιν διδασχῆς πικινόφροντα εἶδαρ.
 Τῆνεκα ἔσκη ἐπέεσι μόνον, πολὺ φίλτατοι ἀνδρες,
 Αλλὰ ἢ ἐκ θυμοῦ πισῶς ἀγαπᾶτε ἐκείνης
 Παιδευτᾶς τε καὶ ὀτερηρῆς, πισῶς θεροπόντες.

Μη

*Qui sincerâ pietate alijs viris longè antecellat,
 Ad rectè secandam publicè doctrinam idoneus sit,
 Legè scilicèt & Evangelicâ Christi vocè argutè pro-
 scitèq; dispenset venerâda ejus Sacramenta: (clamet,
 Qui omnia verbo, & non manus violentiâ peragat:
 Rectè & prudenter suæ domui præsit,
 Liberosq; habeat temperantes, & bonis præditos
 Moribus & doctrinis, quibus vita illustratur.
 Decet etiam eum odisse scortationē, impudicitiamq;
 Incōtinētiâ, emulationē malis gaudētē, irâ indecentē,
 Comessationē, ebrietatemq; curas solventē, fraudemq;
 Avaritiam, & his similia alia. (dolumq;*

**DE OFFICIO AUDITORVM VERBI
 Divini erga pastores & Docto-
 res suos.**

Priori ad Thessal. cap. 5.

*Hortor vos amanter dilecti fratres
 Ut liberaliter detis ex facultatibus jucundiâ
 Vestris Sacerdotibus, & Doctōribus alijs,
 Qui gnavissimè studioso mentis conatu
 Vobis sapientis doctrinæ alimenta præbent
 Itcirco non verbis tantum, ô longè charissimi viri,
 Sed ex animo fideliter diligite illos
 Doctōres & sedulos & fidos ministros,*

E 2

Non

Μὴ κακὰ βυασδομῶτε τῆς Φρεσίν ὑμετέρησιν
Καὶ ᾧ βέλυσον τελέεσι καὶ ἔργον ἀέλσον.

Τῆς α. πρὸς Τιμόθεον τῷ ε.

Τίετε πρεσβυτέρους διωλῆς πμῆσι, μάλιστ
Τέσ δ', οἱ ὀπάξουσιν κερδοῦς μελεδήμον^Θ ὀσμῆ
Αμφαδὸν ἀψύσσιο θεοῦ λόγον ὑμῖν ἀμέμπως.
Γραμματ^Θ ἔσθνίοιο λέγει ᾧ ἔσθμι^Θ ἠχή:
Ου εἶν ἀρρήκτοις κλείθεροις ἀλοῶν^Θ Φιμώσεις.
Εργασίη καὶ ἀπας μισθ^Θ πέλει ἀξι^Θ αὐτῶ.

Πρὸς Εβραίους τῷ ιγ.

Υμετέροισι κατηχητῆς πείθεθε ἀληθῶς,
Τοῖς λόγῳ ἐν ζαθέω παιδέουσιν σάφα ὑμᾶς.
Αργυπῆσι ᾧ ἐμμαπέως ψυχῶν ὑπὲρ ὑμέων.
Ὡς ἀποδώσοντες λόγον ὑψιμέδοντι τοκῆι,
Ὁφρα τὸ ἔργον ἐὸν ποιῶσι χαρᾶς μὴ πάσης
Οὐτ^Θ ᾧ φανάζοντες. τὸ πέλει μὴ σύμφορον ὑμῖν.

Πρὸς Γαλάτας τῷ ε.

Τῷ παιδενί, εἴ δότω εὐφρονη θυμῷ ἕκασ^Θ
Ἐκ κτεάτων, ὅς εἴημα θεοῦ διδάσκειται ὀρθῶς.
Μὴ ληπλανᾶθε, φίλοι μου, αἰδρεῖσιν νόσια
Ἡμῶν ὁ πατήρ τὰ ὀλύμπια δώματ^Θ ναίων,
Πάντ^Θ νοεῖ, καὶ πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακῆει.
Ὡσαυτὲρ τίς δώσῃ, ἔτω καὶ δ' ἔξετεται αὐτῆς.

ΠΕΡΑ

*Non mala cogitate in cordibus vestris,
Nam optimum & præclarissimum opus perficiunt.*

Priori ad Timotheum 5.

*Colite seniores duplici honore, maximè
Illos verò, qui studiosissimo mentis conatu præbent
Publicè veri Dei sermonem vobis sine reprehensione.
Nam amabilis caelestis scriptura sonus dicit:
Non bovi tritुरanti os firmis repagulis obligabis
Et omnis operarius suâ mercede dignus est.*

Ad Ebræos 13.

*Vestris doctoribus verè obedite
In verbo divino vos manifestè erudientibus:
Vigilant enim gnavissimè pro animabus vestris,
Quasi rationem reddituri omnipotenti patri,
Ut opus suum faciant omni cum gaudio
Non autem gementes. Nam id non vobis utile est*

Ad Galat. 6.

*Institutori suo det benevolo animo unusquisq;
De possessionibus, qui in verbo Dei eruditur rectè.
Ne erretis, amici mei, stulticiâ quâdam mentis:
Noster pater caelestes aedes inhabitans
Omnia intelligit, & omnia intuetur, & omnia audit.
Quæadmodû quis dederit, ita & accepturus est rursû.*

E 3

DE

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.

Πρὸς τὰς Ῥωμαίους τῷ κεφ. ιγ.

Πᾶς βροτὸς ἀρχηγὸς ἔσω σφετέροισι κτετακῆς.
 Ὅτι Σεμισπόλων σκήπτρων κρείττω, ἠδὲ σεβαστῆς
 Εὐδικίης ὀϊκα βιοσάον, αὐτὸς ἔταξεν
 Ὁρχαμω, ἀρχόντεσσιν ἑπιχθονίοισι κελδῶν,
 Καὶ σαθεῶς, σφετέρησι μετ' ὀνομίησι φυλάττει
 Ὡς καλὸν περὶ ἡμᾶ, καὶ ἀνδρώποισιν ὀνητόν.
 Τίς γὰρ ἀτερ σκήπτρων θνητῶ βίω ἠδὲ Σεμίσων;
 Δῆμοι ἀτερ κρηπῖδω, ἀτερ πλόω ἰθνητῆρω.
 Ὁς δὲ αὐτὸς ἀπέπει γένε τάξει θεῶσι πάντη
 Τῷ αὐτῆς θεὸς αὐτὸς ἀγαγετα; ἐς τὴν τελευτήν
 Ἀντὶ ἀπειθείας χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
 Οὐ γὰρ ἔης εἰκὴ φορέει παλάμησιν ὁ ἀρχὸς
 Ἐξοχῶ ὀβελμον ἔγχω, ἀκαχυμῶν αἴθροπι χαλκῶ.
 Ἐσι γὰρ αὐτῆρος θεορίπων θεῶ αἰὲν ἔόντω
 Πρὸς τὸ κηλαζέμελαι πικρῶς θνητῶς καιθέρεργε.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΟΜΕΝΩΝ.

Τῆς α. πρὸς Τιμόθ. β.

Ευχόμενοι λίσσεσθε θεὸν τὸν ἀνακτῶ κρεόντων
 Ἀνδρώπων πρὸς ἑπιχθονίων, πάντων τῶν μάξιμα
 Σκηπέχων ἑπὲρ ἀρχηγῶν ἅμα καὶ βασιλῶν,
 Ἀρχῶν κυδαλίμων τε καὶ ἠγεμόνων μεγαθύμων,
 Ὁφρα ὀρῶμεθα αἰὲ λαμπρὸν φάω ἠελίοιο

Νοσφί

DE MAGISTRATIBVS.

Ad Romanos. cap. 13.

Omnis homo magistratibus suis obediens esto.

*Quia legitimorū imperiorū potestātē, & venerandæ
Iuris dictionis gubernaculū, quo vitā cōservatur, ipse in-
Deus princeps, terrenis magistratib. imperitās (stituit
Et firmiter, cū honestis suis institutis & legib. custodit,
Ut rem aliquam honestam, & hominibus fructuosam.*

*Quæ n. mortalis vita esset sine sceptris & legibus?
Domus absq̃, fundamēto, navigatio absq̃, gubernatore.*

*Qui ergo huic divinæ ordinationi resistit
Huic vicissim Deus irascetur, & ad extremum
Pro inobedientiâ gravem exhibet talionem.*

*Non enim suis in manibus frustra gestat magistratus
Excellentem terribilem lanceam, acutam ardenti ferro.
Est enim austerus minister Dei semper existentis
Ad acerbè puniendum homines sceleratos.*

DE SVBDITIS.

Prior. ad Timoth 2.

Precantes orate Deum regem regnantium

Pro terrestribus hominibus, omnium autem maxime

Pro sceptriferis magistratibus & regibus,

Principibus excellentibus, & ducibus magnanimis

Ut videamus semper splendidum solis lumen.

E 4

Omni-

Νοσφιν ἄτερ τε κακῶν καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου
Ἐν λαμπραῖς δρετῆσιν ἀκηροῖς βιότοιο.
Τμῖν γὰρ τόδε συμφέρει, ἡδὲ φίλον θεῷ ἐστιν,
Ὅς μεγάλως ὑμᾶς ἐρρύσατο ἐκ πολυμόχθου
Δαλοσῶης Σατραῖα σκότεον λυροῖο κρητένθου.

Α. Πέτρ. Β.

Πειθαρχεῖτε αἰεὶ θεοδινέθου εἰνεκ' ἐφετμῆς
Τῷ βασιλῆι κλυτῷ ἅμα καὶ τῷ ἑπιστάτῃ αὐτῆ.
Καὶ γὰρ ὅλως ἰότητι θεοῦ τετραγμῆσοι εἰσὶ,
Πρὸς δόξαν κρησῶν, καὶ ποιήν τ' κακῆργων.

ΤΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙ ΓΕΓΑΜΗΚΟΣΙΝ.

Ἐν πρώτῃ πρὸς Πέτ. κεφ. γ.

Ἀνέρες, ἀμνέως πρὸς νῦν καλέω ἐγὼ ὑμᾶς,
Εὐ καὶ ἑπισαμνέθου ὑμῶν ἀλόχοισι στωοικεῖν,
Ἀσθενήν τ' αὐτῶν φερέμεν μάλ' ἐνηεὶ θυμῷ,
Ὡς μετόχων ἔσῶν χάριθου βίβ' ἀεναόιο.
Ἡδὲ καὶ εἰρήνην ἀγαπῶντες λυσιμέμενον,
Μὴ ποτὲ κρητομίοις σωματέοσιν ἐρίζετε αὐτῆς,
Τμητέρεθ' μὴ ὄφρα τεραχθῆ ἑράσμιθ' ἡχώ.

ΤΑΙΣ ΓΥΝΑΙΞΙ ΓΑΜΗΘΕΙΣΑΙΣ.

Ἀνδράσι πρὸς αἰῶς ὑμῶν πείθεσθε γυναῖκες
Ὡσπερ Σάρα γυνὴ πολυῆροτον εἶδθ' ἔχουσα
Ἀνδρὸς ἔθ' Ἀβραάμ φιλικῶς ἐπεπέθετο φωνῆς.
Καὶ φωνῆσ' αὐτὸν σφὸν κύριον ἔξοχ' ἀριστον.

Ταύτης

*Omninò absq̃ malis & difficili labore
In conspicuis integræ vitæ virtutibus.
Vobis enim hoc expedit, & Deo gratum est,
Qui potenter vos liberavit ex laboriosæ
Servitutis Satanae tenebris tristibus potentis.*

1. Petri 2.

*Obedite semper propter divinum mandatum
Inclyto regi pariter & præfecto illius.
Omninò enim voluntate Dei ordinati sunt
Ad gloriam bonorum, & pœnam improborum.*

MARITIS.

Prior. Petr. cap. 3.

*Mariti, benevole nunc adhortor ego vos,
Ut rectè & prudenter vestris uxoribus cohabitatis,
Imbecillitatemq̃ illarum mitissimo animo feratis,
Ut quæ participes sint gratiæ vitæ aternæ:
Et pacem curas solventem colentes,
Nunquam mordacibus linguis cum illis contendite,
Ut vestra amabilis oratio non turbetur.*

VXORIBVS.

*Vos feminae studiosè vestris maritis obedite,
Quemadmodum Sara mulier amabilem formã habens
Mariti sui Abrahæ amanter obediit vocibus.
Et nominavit eum suum Dominum longè optimum.*

E 5

Hujus

Ταύτης ἐν ὑμεῖς πολὺ Φαίδιμοι ἐσε θύρατρες,
Ἦν ἐν ποιῆσαι σὺν ὀρέωδῆτε ἀκαίρως.

ΤΟΙΣ ΓΟΝΕΥΣΙ.

Ω πατέρες, Φιλικῶς ᾠδὴ' νῦν καλέω ἐγὼ ὑμᾶς.
Οὐκ ἐξοργίζεν ὑμῶν πολὺ Φίλῳ τέκνα
Κερτομίοισι λόγοις ἅμα καὶ τοῖς σκώμμασι πικροῖς,
Ὅπως ἔ μικροψυχοὶ δειλοὶ τε γένωνται.
Αὐτὰρ ἀμωμήτοισιν ἐν ἡέσιν ἔυφρονι θυμῷ
Ἐν λαμπραῖς ἀρετῆσιν ἀκηροσὶς βίοτοιο,
Ἦδ' ἐ καὶ ὀσεβίῃ πάσῃ παυδεύσατε κείνα
Ἀψευδῆ σωτῆρ' ἀδίστακτον τε κατ' ἡχώ,
Κάλλιμα ὄφρα μάθωσ' ἀσκεῖν, καὶ σχέτλια φόβειν.

ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ.

Παιταρχεῖτε αἰεὶ Θεοδινέ' εἵνεκ' ἐφετιῆς
Ἐκ φρενὸς ὑμετέροισ, Φίλα τέκνα, Φίλοισι γονεῦσι.
Καὶ γ' ὅς ἀμφιέπῃ σorge καὶ κυδέϊ αὐτὰς,
Οὔτ' ἐπαγγελίην νημερτὲς τὴν ἔχει ἰσὴν,
Ὡς βίον ἐν ἀεγῆ, μακρὸν δ' ἔπ' ἡ γῆρας ἰκάνη.

ΤΟΙΣ ΔΟΥΛΟΙΣ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΘΕΡΑΠΕΥ-
ναις, καὶ τοῖς μισθίοις, καὶ τοῖς ἐργάταις.

Ἐν πρώτῃ. Πρὸς Πετρ. κεφ. β.

Δεσπότῃ αἰὲν ἐῷ πῆθεσθω δ' ἄλ' ἕκαστ'
Ἐμμαπέως, καὶ ἔ μόνον ἀνδραῖσιν ἡθ' ἀείσοις.

Ἄλλ'

*Hujus itaq; vos clarissima filia estis,
Si bene facientes non immodicè meticulosa sitis.*

PARENTIBVS.

*Vos patres, amanter vos hortor ego. (liberos
Vt non ad iram provocetis vestros longè charissimos
Mordacib. verbis pariter & scommatib. amarulentis,
Ne pusillanimes timidiq; fiant.
Sed bono studio in honestis moribus,
In conspicuis integræ vitæ virtutibus,
Atq; omni pietate erudite illos)
Iuxta vocem Christi indubitatam & non fallentem,
Vt bona discant patrare, improba autem fugere.*

LIBERIS.

*Obedite semper propter divinum mandatum
Ex animo vestris, dilecti filij, caris parentibus.
Nam qui amore & honore illos prosequitur,
Is verè hanc promissionem sacram habet,
Vt vitæ benè transigat, & serâ ad senectutē perveniat.*

SERVIS, ET ANCILLIS, ET MER-
cenarijs & Operarijs.

In Prior. Petr. cap. 2.

*Domino semper suo pareat servus unusquisq;
Expedite, nec solum optimis viris*

Verum

Ἀλλὰ ἢ τοῖς σκολοῖσι, ἀχροικίῃσι καὶ δυσαρξέσι,
Καὶ γὰρ τλημοσύνη μάλα χρήσιμός ἐστιν ἐκείνη.
Εἰ κακὰ πῖς πάσχει ἀδίκως, θεῶν εἴνεκ' ἐφετμῆς.
Καρτερικῶς πάσχειν κακίων χάριν ἄλγεα λυγρὰ
Οὐ κλέει ἀτρεκέως πέλεται, μέγα αὐτὰρ ὄνειδος.
Ἦν δ' ἀγνώως ζῶντες, καὶ μοχθήσαντες ἀόκνως
Ἔβην καρτερικῶς ἀνέχθομε μάλ' ἔυφρονι θυμῷ,
Ἐσὲ ὅλως μάκαρες, θεῶν ἠδ' ἐρικυδέα τέκνα.

ΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ ΤΑΙΣ

Δεσποίαις. Πρὸς τὰς Ἐφεσ. τῷ 5.

Νῦν ὑμεῖς οἱ ἀνάστοντες ἕα δύσαθε τὸν οἶκτον,
Τὸ χρεῖσιν, πάντως ἅμα καὶ τὸ ταπεινὸν ἄμωμον,
Τὸ πῆξον γλυκύθυμον, τλημοσύνην τε ἀζαυήν.
Τὴν ὀθπεικίην ἀσκειῖτε λόγῳ τε καὶ ἔργῳ.
Καὶ φράζεσθε καὶ φρένα καὶ καὶ θυμὸν ἀκρεβῶς,
Κοίρειντο ἐν μακρῷ ὑμῖν ὅτι ἐστὶν ὀλύμπῳ,
Ομμάσι πάντῃ ἰδὼν τε καὶ ἤτορα πάντῃ νοήσας.

ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ.

Αἰζηὸς πάντῃς νῦν περὶ τρέπω δισθεέοντάς,
Αἰδοίως αἰεῖν, ὡς κυρίῳ ἔξοχ' ἀρίστῳ,
Ἀνδράσι πρεσβυτέροις πολιοκροτάφοισι πίθεσθε.
Μικρὰ φρονῶντες ὅλως ὑπερηφανίης ἀμελεῖτε.
Ρεῖα ἢ γὰρ βελιάδ', ἕεα καὶ βελιάοντῃ χαλέπῃ
Ρηϊδίως μινύθη γαῦρον, καὶ ἀδηλον ἀέξει
Υψιμέδων ὁ πατήρ, ὅς ὀλύμπῳ δάματῃ ναίει.

Τένεκος

*Verum etiam importunis, agrestibus & morosis:
Nam tolerantia valde utilis est ea,
Si quis mala perferat indignè, Dei ob mandatum.
Fortiter dolores tristes perpeti delictorum causa,
Non certè decus est, sed magnum opprobrium.
Si verò sanctè viventes & strenuè laborantes
Contumeliam fortiter sustinetis letissimo animo,
Estis omninò beati, & Dei præclari filij.*

PATRIBVS FAMILIAS ET MATRIBVS FAMILIAS. Eph. 6.

*Nunc vos qui alijs imperatis, induite misericordiam,
Humanitatè, omninò simul & humilitatè inculpatam,
Mansuetudinem lenem, patientiamq; inclytam.
Æquanimittatem exercete sermone & facto.
Et totà mente atq; animo cogitate gnaviter,
Quod vobis dominus in spatioſo celo sit:
Oculis qui cuncta videt & pectora omnia novit.*

COMMVNI IVVENTVTI.

*Nunc juvenes omnes moneo pietatis studiosos,
Ut reverenter semper, tanquàm Domino longè optimo,
Viris etate provec̄tis & canitie venerabilib; obediant.
Humiliter de vobis sentientes, superbiam vitate:
Facile enim extollit, facile quoq; elatum deprimit
Facile superbum minuit, & obscurum adauget,
Omnipotens pater, qui caelestes ades incolit.*

Quare

Τῶνεκα θνητῶν ἀνὴρ Φρεσὶ μικρῶ φρονεῖτω ἕκαστος
Ὁφρα μιν ἐν καιρῶ δεκτῶ θεὸς ἔξοχος ὑψοῦ.

Τ Α Ι Σ Γ Η Ρ Α Ι Σ .

Τῆς α. πρὸς Τιμόθεον.

Πᾶπα γυνὴ σεμνὴ φίλον μὴ ἀνὴρ ἔχουσα,
Εἰς θεὸν ἐλπωρὴν ἔχετω σὴν ἀμμορον δόξης,
Ἐντ' ἀρχῆς μὲνέτω καθ' ἑκάστην στωχεῖς ὡραῖν.
Χήρα ἐπεὶ τοίη, θυράτης πολυήρατός ἐστι
Κυρίῳ ἡμετέρῳ δυνάμει δόξετ' ἡ τε μεγίστη.
Ἡδε κακῆς χαίρει πονεῖης ἀνδροφόνουσι
Σχέτλια καὶ φιλέει γλυκυμειλίχῃ ἔργ' Ἀφροδίτης,
Καὶ τανεν ἡδε γυναιξὶ καίπερ ζωοῖσι μέτεσι.

Τ Ο Ι Σ Π Α Σ Ι Κ Ο Ι Ν Ω Σ .

Πρὸς τὴν Ρωμαίαν: τῷ ιγ.

Τὸν πέλας ἐκ θυμῷ σέρεσον τέον, ὡσεὶ σεαυτὸν.
Ρήμασιν ἐν τέτοις ὀλίγοις συζήθη ἀπαντα.

Τ Ε Λ Ο Σ

Τῆς κατηχητικῆς διδαχῆς Μαρτείνου
τῆς Λαζήρας.

*Quare humiliter de se sentiat omnis homo mortalis,
Ut ipsum in tempore accepto Deus excellens exaltet.*

V I D V I S.

Prior. ad Timoth. 5.

*Omnis casta femina non carum maritum habens
In Deum expertem principij fidem suam collocet,
Inq̄ precib. perseveret unaqualibet continēter hora.
Vidua enim talis, filia peramabilis est
Domino nostro virtute & potestate maximo.
Que vero gaudet improbis scortationibus homines
Et scelerata amat opera blandæ Veneris, (perdentibus
Mortua est hac mulier, licet adhuc inter vivos versetur.*

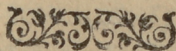
O M N I B V S I N C O M M V N E.

Ad Romanos. 13.

*Proximum ex animo dilige tuum sicut te ipsum
Verbis in his paucis comprehensa sunt omnia.*

F I N I S

Catecheticæ Doctrinæ Martini
Lutheri.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟ- ΜΑΤΟΣ ΙΗΣΟΥ.

Εκλυτέ μὲν βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοὶ τε φατοὶ τε
Ρητοὶ τ' ἀρρητοὶ τε, ὅσοι νέοι ἠδὲ γέροντες,
Ἐν θυμῷ πάν ἔν τε φυλάξατε, ὅ, τι κεν εἶπω.

Νῦν τὸ γεραῖον ἔτ' χαλεπώτατον ἠνιδί' ἀπῆλθε
καὶ νέον ἐν γαίῃ πολυήρατον αὐτε φααίη.
Περίτε μόνον πάτερ ὦ, ὅς ἔχεις πολύχαλιον ὄλυμπον,
Ὀφρα ἢ γηθοσύως θρέξῃ ἐνιαυτὸς ἐνεσῶς.

Νῦν θέμις ἐοδ' ἐτέρω ἕτερον καὶ ἐτιῦρον ἐτιῦρω
καὶ τε φίλον τε φίλω δῆνασι παλαιαῖα δῶρα,
Μηδὲ μάτην, πάσης καὶ αἰδρείησι νόοιο.
καὶ γὰρ ἀπ' ἀκροτάτης κερυφῆς νιφόεντ' ὄλυμπῃ
Ἡμαῖ ἐν τέτῳ μεγαλώνυμ' ἤλθεν ΙΗΣΟΥΣ,
Ὡσε βροτῶς εὔσση μεγάλως τ' ἐκ πολυμόχθῃ
Δαλοσύης Σαζῶν σκότε' κρυεροῖο κρητῆντ'.
Τῆνομα τῆτο ΘΕΟΣ καὶ ἀνὴρ ἠνεγκε, μικρὸς πῆς
ΟΥΤ' ἔη ΣΩΤΗΡ ὅτι τῆ λαοῖο ἐοῖο.

Εἰ κεφαλὴ ψυχῆς σωτηρία ἐστὶν ἐάων,
Θαρσαλέως σήθεσιν ἀκινήτοισι πέπεισμα

τῆδ'

EPIGRAMMA

DE NOMINE

I E S V.

Avditeme mortales viri celebres pariter atq; obscuri
Gloriosi atq; inglorij, quotquot (estis) juvenes atq;
Et in animo bene omnecustodite, quodcūq; dixero. (senes

Ecce vetus annus molestissimus jam abiit,

Et novus multum expetitus in terrâ rursus apparuit,

Fac solum pater ô, qui tenes solidum olympum,

Vt quoq; annus iterum incipiens late currat.

Nunc fas est alteri alterum, & socium socio,

Et amicum amico dare per pulchra dona,

Neq; frustra, omniq; præ ignorantia mentis,

Nam à summo vertice nivosi olympi

Hodie magnanimus venit, I E S V S,

Vt homines liberaret potenter ex laboriosa

Servitutis Satanae tenebris horridis potentis,

Hoc nomen D E V S ac Homo attulit, parvulus infans

Quod ille S A L V A T O R foret populi sui.

Si vera anima salus est caput bonorum,

Confidenter immoto pectore credo

F

Sub

Τῆδ' ἔσθ' ἐνόματ' ὦ φωνῆ καλὸν εἶναι ἀεῖσθαι.

Εἰ νόμ' αἰτήσθ' ἀγνὸς τὸ δίκαιον ὀλωλός
Τὲνομα Ι Η Σ ΟΥ Σ ὅσον, τὸ δίκαιον ἐσεῖται.

Αλλεσθι εἰ πᾶσιν καὶ θυμοβόροισι μερίμνης,
Ἡδὲ ἀθανάτης ὀδυναῖς μεγάλης τε βαρῆμα
Εωσετα Ι Η Σ ΟΥ Σ, ὅς ἐμοὶ ἀφίησιν ὀφειλάς.

Εἰ κακόχαρτ' ὄφεις (τῶ ἐπώνυμον ἐστὶν ἀλιθεῖς
Φοινηεὶς Σαῶνάς ὑβριχῆς τ' ἀγκυλομήτης)
Ἡ με δόλοισι ἢ μ' αἰμυλίοισι λόγοις περιεφύσθ'
Τὸν Χρυσὸς ταχέως σωτῆρ ἀπ' ἐμεῖο ἀλάλξει.

Ὡς θάνατ' εἶνόν κρατεροῖς ὀνύχεοσι κελαινὸς
Σχίσσας αἰρήσθ' ψυχὴν, καὶ σῶμα νεκρῶσθ'
Ἐλπίς ἐμοὶ τε χαρῆ κόσμῳ ἔμπεροθεν ἀνάγνη
Ι Η Σ ΟΥ Σ ἐσετα δύναμει ἀρετῆ τε μέγιστ'.

Ἡμ' ὦ φῶς λείψω λαμπρὸν κλυτὸν ἡελίοιο
Ἡδὲ καὶ ἐκ τῆς κόσμῳ ἀπελόσομ' ἀκόσμῳ;
Τῆμ' κενότατ' ἑρμῶπων θεῶν ὑψιμέδοντ'
Ἀλκιμον ἄλλαρ ἐμοὶ ζωὴ τ' αἰώνι' ἐστὶ.

Ὡς λαοὶ πάντες τ' γαίης βρυοδείης
Ὡκα σπασαχθήσονται τῷ περιπύροισεν Ι Η Σ ΟΥ
Τῆμός ἐμοὶ ἐσετα παρῆκλητ' πρὸς Ι Η Σ ΟΥ Σ.

Παύτ' ἢ Ι Η Σ ΟΥ Σ ἐστὶ, τῷ ἔμμητες εἰ σὺ,
Μαρτυρίην εἰ ἔχεις καθαρὴν τ' πίστι' ὀρθῆς
Ἡμαῖ τ' κρῖσεως χαλεπῷ μάλα ἠδὲ δικάϊω
Ευδαίμων ζήσεις ποινῶν ἔκτοσθεν ἀπασῶν
Ἐν σκοπῇ εἰ ἀγεις, νεφέεσσι τε τῷ θανάτοιο,

Ωκα

Sub hoc nominis vocabulo summum esse bonum.

Si lex sancta quæret amissam justiciam
Sanctum nomen IESVS, justicia erit.

Si varijs doloribus & animum exedentibus curis
Atq; peccatis & luctibus magnis premor
Erit IESVS, qui mihi remittit peccata.

Si malus gaudens serpens, (cui cognomen est verum
Squamosus Satanas calumniator ac versutus)
Aut me dolis, aut me blandiloquis sermonib. tentabit,
Hunc subito Christus Servator à me repellet.

Cum mors pellem tenacibus unguibus nigra
Scindens tollet animam & corpus enecabit,
Spes mihi & gaudium coram mundo impuro
IESVS erit, potentiâ & virtute maximus.

Cum splendidum relinquam lumen præclari solis,
Atq; ex hoc mundo egrediar immundo
Tunc clarissimus famulus Dei omnipotentis
Robustum robur mihi & æterna vita erit.

Cum populi universi terræ lativiæ
Celeriter congregabuntur coram IESV
Tunc mihi erit consolator fidus IESVS.

Omnia IESVS erit, si in eo manes,
Testimonium si habes purum rectæ conscientie
In die judicij difficili & valde justâ
Felix vives extra omnem pœnam.
In tenebris si versaris, nubiloq; mortis

F 2

Celeri-

Ὡκα πὺς τε πόδας σφαλερὺς ἀγῆ εἰς τὰ κέλευθε
Κάλλιμα τ' θείης εἰρῶνης κερυτσοφοιο.

Εἰ ἢ ἀχῆις, ψυχῆς βίρησις παῦσιν αἰρίσιν,
Καισὶ Δραφύξει ἀθέμισον καίπερ ἔοντα
Ὁς κρινωνὸς ἔην ἡμῶν ἔταρος τε φίλις Θ.
Νημερτές σοι ἔρῳ, ὅλις εἶ, ἐνικαίτ' θεο θυμῷ.
Μηδὲν ἐὸν χθονὶ ἐν μεγάλῃ, καὶ ἐν ἔργῳ βίρει
Χωρῆζειν δύναιται ἀγάπης τε θεοῦ μεγίστης
Τῆς Ἰπὶ ἡμετέρῳ λυτρωτῆ Χερσῷ ἔεσις.

Εἰ θλίψις κρυερή, ὀδύνη καὶ λιμὸς ἔχῃ σθ
Παῦσις ὁ Ι Η Σ Ο Υ Σ ἐστιν, βρωῖσις τε πόσις τε :
Εἰ πικρὴ πενίη αἰρεῖ καὶ ἀλγῶν ἀτρεπῆς,
Δίψα τὴν ἐκ πάντων κρατερῶς ἐκλύσειται ἀλγῶν
Ἀψάδῃ σωτῆς Θ ἀδιστακτόν τε κατ' ἠχῶν.

Καὶ μοι γὰρ κρυερά κρυερά αἰδαο ἀπειλή
Τάρταρα, καὶ χαλεπὸς θυμὸν περασμὸς ἰκάνη:
Παύτη καὶ Σατανᾶς κακὸς ἔνθα καὶ ἔνθα βαδίξῃ
Ἐχθρὸς ὁ ἡμέτερος Θ τρώκτης, ὡς σαρκεθόρος Θ λίς
Μηδοῖεν ἢ ἐγὼν, ὡσπερ θέμις ἐστὶ, τρομήσω :
Καὶ γὰρ παντοκράτωρ, ὅς ἐπέτατα δώματα ναίει
Χερσὸς ἐμοὶ ἔσεται χρηστὸς, δυνατὸς τε βοηθὸς
Ἀλγεῖσιν ἐν πᾶσιν καὶ θυμοθόροισι μελέμνη.

*Celeriter tuos pedes errabundos reducet in vias
Pulcherrimas divina pacis pueros nutrientis.*

*Si verò doles, animabus invenies optimã requiem,
Et te refocillabit nefarium licet existentem
Qui amoris sit noster & socius charissimus.
Verè tibi dico, quicumq; es, tu repone in animo,
Nihil existens terrâ in magnâ, & calo spatioſo
Separare te poteſt à maximâ Dei dilectione,
Qua eſt in noſtro redemptore Chriſto.*

*Si afflictio horrenda, dolor & fames tenent te,
Requies I E S V S eſt, & cibus & potus:
Si amara paupertas capit (te) & dolor moleſtus,
Statim te ex omnibus fortiter eripiet malis,
Iuxta vocem Chriſti indubitata & non fallentem.*

*Licet igitur mihi horrenda horrendi inferni mi-
Tartara, & gravis animũ tentatio invadat, (nentur
Licet ubiq; Satanas malus hinc & inde ambulet
Inimicus noſter impoſtor, tanquam carnivorus leo,
Nullo tamen ego modo, tanquam decet, metuam.
Nam omnipotens, qui ſupremas ades incolit,
Chriſtus mihi eſt utilis, & venerandus coadjutor
In omnibus doloribus & animum excedentibus curis.*

ΕΞΟΔΙΟΝ ΕΤΟΥΣ.

Ω Θεός ὑψιμέλαθρε, πάτερ καὶ ὄρχαμε πάντων,
 Νῦν ἐνιαυτὸς ἔχει τελετὴν. ὡς ἔτ' Ὁ Σχετάτεις
 Ὁς ζῶν καὶ σκῆπτρον ἔχεις, μέχρ' αἰφίτ' αἰῶν
 Ακαμάτοις ἐλίκεσιν ἀτέρμονα νύσαν ἀμείβει,
 Σοὶ χάριν ἐξερέω μεγάλην μεγάλη μὴ ἀοιδῆ:
 Ὅτι ἐμοὶ θυμὸν σῶον μὲ σώματι σώω,
 Γῆων δ' ἀμπεχόνας, κρυμῆ καὶ καύματ' ἄλλας,
 Βρῶσιν τ' ἠδὲ ποτῆρα ἐνήτ' ἤθετ' ὄρμη
 Θαυμασίως χείρεσιν ἀειπαληθέασι πάρεσχες,
 Ἀξιῶ σὸκ ἤμην τόσσοιο χαρίσματο, οἶδα:
 Ἀλλὰ τῆς ἐλεημοσύνης πληθὺς χάριτόσ τε
 Ἐστὶ τόση, μὴ ἐγὼν ὀνομαίνειν ὄφρα δύνωμαι,
 Εἰ καὶ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα ἢ σῶματ' εἶεν,
 Αὐδῆ δ' ἀρρήκτ', χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.
 Κύριε ὑψιμέδον, πάτερ ἐοθλὲ, ὡς ἐμβασιλεύεις
 ΟΥλύμπω μεγάλῳ καὶ τῆ χθονὶ παλαιοτέρῳ
 Κλυθὶ μὲν βίχορμῆς, καὶ ἐμῶν ἐμπάζω μύθων.
 Εἰ κακὸν ἔργον ἐγὼ κακῆς ἔργου σαρκὸς ἔρεξα
 Ὡστερ ἔρεξα σαφῶς, ἐλέαιρέ με ὅτι τάχιστα,
 Ἠδέ με ἠγάθου πλήρωσον πνέματ' ἴφι,
 Σχέτλιχ ὄφρ' εἶδω φάγειν, καὶ κάλλιμα ῥέζειν.

EXOR.

EXORDIVM ANNI.

O Deus caelestis, pater ac princeps omnium,
Nunc annus habet finē, qui hunc annū digeris,
Qui vitam & imperium habes, quousq; immortale
Infinitum cursum motu indefesso peragit: (ævum
Tibi ago gratias magnas non magno carmine:

Quod mihi sanam mentem cum sano corpore, (tur,
Amictū etiā mēbrorū, quo frigus & æstus propulsan-
Cibumq; potumq; benignissima affectionis impulsu
Miris modis manibus semper plenis præbuiſti.

Non dignus eram tantis beneficijs, fateor:

Sed multitudo tuæ misericordiæ & gratiæ

Tanta est, ut ego non possim efferre

Etiamsi mihi decem quidē linguæ, decē & ora essent

Vox & infrangibilis, ævum & mihi corin esset.

Domine omnipotens, bone pater, qui imperas

In olympo magno, & terrā multorum alumna

Audi me precantem, & meorum verborū curā habe.

Si malum opus ego maleficæ carnis perpetravi

Quemadmodum perpetravi revera, miserere mei

Et me reple divino fortiter spiritu (quam subito

Improba ut discam fugere, & bona perficere.

F 4

LECTOR

LECTOR,

HASCE PAGELLAS CVM NOLLENT VA-
care opera typographica, me rogabant, ut chartis implendis
sufficerem. Ego cum invitâ Lucinâ parere tam subito ex me
nihil possem, quod precedenti carminis generi stylo
conveniat, coactus sum hanc de hoc
dicto Elegiam apponere,

ECCLESIA PREMITVR, sed non opprimitur.

V Timidus sevis cervus laceratus ab urfis,
Cinctaq; villosis ut pavet agna lupis:
Sic capit in terris hominum trepidatio mentes,
Et curæ ambiguae turbida corda terunt.
Si qua prius maestum meruerunt secula planctum,
Tristis in hoc si quis sevit orbe dolor.
Iam querulos iam clamorosos juvet eelere questus,
Iam lacrumis nullus detur abesse modus.
Sperat dum spirat rebus melioribus uti,
At frustra, è limo flebilis ortus homo.
Vnda velut labunda novæ superimminet unda,
Dum mare Neptanius velifer omne movet:
Sic clades cladis comes est infanda sequentis,
Omnia dum creperi sunt loca plena metus.

Heu

Heu miser, æthereâ terris qui vesp̄ ris aurâ,
Dic mihi, quid præter tristia mundus habet?
Tristia cuncta solo suspiria tristia miscent,
Dant gemitus tristes tristia cuncta polo.
Omnia, si cernas, quasi conturbata labascunt,
Et dant horrificum, ceu ruitura sonum.
Turbati quorsum vertas tua lumina vultus,
Nil nisi terror erit, nil nisi luctus erit.
Arma fremunt omnes, omnes simul arma requirunt,
Vnaq̄, per muros vox sonat, hostis adest.
Hostis adest, dextrâ lævâq̄, à parte timendus,
Vicinoq̄ metu terret utrumq̄, latus.
Sævit amor ferri, concorsq̄, insania pugne,
Perq̄, vias dantur verbera, perq̄, domus
Quisq̄, dolens imo premit altum corde dolorem,
Quisq̄, rigat largè fletibus ora suis.
Præ reliquis verò fors insidiosa fatigat,
Veridici cui non fabula dogma Dei est.
Callidus hic stygio prodit Cacodæmon ab antro,
Schismata contexens falsidicosq̄, dolos.
Excitat hic variâ crudeleis arte Tyrannos
Ut tentent validâ vertere cuncta manu.
Funditus his labor est prius exstirpare ministros,
Qui Christi, ut debent, dia statuta colunt.
Est etiam socios illis jugulare voluptas,
Qui pia gesserunt vindice bella manu.

F 5

Efferas

Efferus hicce fero rigidum latus ense revinctus
Sustinet immani cade lavare manus.
Hinc artus laceri, vacuosq; inventa per agros
Corpora, natali defodiuntur humo.
Candenti tremulos hic forcipe lancinat artus,
Alter funestis cadibus arva replet.
Ast species omnes fati comprehendere versu,
Horrifici fluctus est numerare fracti.
Quot sylva frutices, quot amana rosaria flores
Mollia quot latus gramina campus habet:
Et quot aves motis nituntur in aëre pennis,
Quotq; salum pisces ovaq; piscis habet:
Tot mala fert justus terrâq; mariq;, nec illum
Discrutiat varijs non labor ipse modis.
Nulla pijs requies, nec cum se condit in undas,
Nec cum Sol versos mane reducit equos.
Ab variè sevis cruciantur pectora curis,
Hostis inhumanâ dum feritate furit.
Ergone gens superest pangens pia carmina Christo,
Carmina, quæ nullum sint habitura modum?
Permanet usq; Deo cantans præconia cætus
Funditus hunc Satana perdere turba nequit.
Æterni motus Dominus bonitate favoris
Ad populum profert talia dicta suum.
Ne metuas populi dilecti cætus inermis
Isacidum Sanctus DVX ego semper ero.

Si

*Si per aquas rapidi tibi sit torrentis eundum,
 In medijs adero Dux tibi fidus aquis.
 Ire per accensos quando cogéris & ignes
 Ne comburaris me Duce tutus eris.
 Vlla nec in medijs flammis tibi flamma nocebit,
 Ignis edax in te non erit ignis edax.
 Nam licet ad tempus quasi connivendo rebelles
 Rex superûm rabiem continuare sinat:
 Robustâ tamen hic dextrâ compescet iniquos
 Quos juvat infandâ cade lavare manûs.
 Funditus hos tumidosq; premet frangetq; feroces,
 Et veluti paleas, turbida monstra teret.
 Obruet hos tragico quassos quasi fulmine, justos
 Vt videant, catus qui juvet, esse Deum.
 Obruet immergens Erebi, post funera flammis:
 Nil nisi error ubi, nil nisi luctus ubi.
 Quâ Charon tremulus tremebunda Celeusmata ru-
 Ignivomo vastam promovet amne ratem: (ctans
 Terna Meduseum quâ pandens guttura monstrum
 Horrida latratu personat antra suo.
 Sic furit injustos contra justa ira IEHOVAE
 Digna q; dat justis premia digna malis!
 Alme parens, sine fine bonus, sine fraude fidelis,
 Omnis ab aeterno fons & origo boni.
 Desuper augustum nitido caput exere celo,
 Nosq; fove, nudas ceu pia mater aves.*

Laz-

Languida dum toties crepitantis machina mundi
Lugubre ceu jam jam corruitura gemit.
Improba dum vasto fors praelia turbine versat,
Casus & instabiles miscet utrinq; vices.
Cerue, cohors subeat quot aperta pericula vita,
Qua sacra sincero peccatore verba colit.
Squallidus hanc anguis nunc huc dispergit & illuc,
Et prope lethææ gurgite mergit aqua.
Hujus dilacerant inimica viscera gentes,
Et sibi portarum pandere claustra jubent.
Agmen iners piceas molitum obducere nubes
Verbo, quod monstrat, quæ sit ad astra, viam.
Exsere quæso Deus, placidum caput exsere calo
Militia q; tuæ flamine membra rege.
Noxia tolle procul, procul hinc procul atq; fugato,
Dilacerant reprobo qui tua dicta sono.
Qui q; tuæ cruciant mestissima pignora Sponsæ,
Hos phlegethontæis tunde retunde plagis.
Vnica progenies æterni, Christe, parentis,
Lux de luce, Deus de genitore Deo.
Hos precor exaudi gemitus, huc tende valentem
Ætheris excelsâ de regione manum.
Christe fave, cujus sanguis delevit in alto
Collis oliviferi crimina nostra jugo.
Respice quos pariant hæc turbida tempora luctus,
Tempora plena malis, tempora plena minis.

Aspice.

*Aspice, quæ Mavors tetra marmura bombardarum
Lactet, & immani spicula missa manu.
Aspice, quos gemitus plorans Ecclesia fundat:
Et singultatis oscula mista sonis:
Votivitur huc illuc, veluti spoliata Magistro,
Cymba per AEgeas naufraga fertur aquas
Respice sancte parens, languentem respice sponsam
Et, variâ laceram debilitate, fove.
Ferreus en mundus, nutritus lacte ferino,
Quâ potis est illi parte nocere, nocet.
Addo, quod huic moveat letus bella, impia bella
Quem phlegethontæ pena manebit aqua.
Sic igitur dubijs Ecclesia vecta procellis,
Errat & ancipiti turbine quassa ruit.
Horrida sic tumidi stans inter prælia Martis
Conflictans crepero dimicat usq; metu.
Quid faciat, quorsum marens sua lumina vertat?
Quâ spe quâ mentem fulciat agra suam?
Nam nihil est istam lernam superare malorum,
Nil valet in tantum parvula turba gregem.
Sed miserè cedens reprobis dare cogitur herbam
Et durum gelida mortis obire jugum.
Christe Deus vindex motas ah respice turmas,
Tu miseris portus, quo fugiamus, ades.
Te petimus, te te solummodo suspiramus,
Ah populi sortem respice quaso tui.*

No⁸

*Non potis est tanto nos extricare tumultu,
Non potis est noster te sine Chrifte labor.
Hic hominum tenuis labor evanescit in auras,
Est opus auxilio, mi pater alme, tuo.
Tu clypeus nobis, tu murus abeneus esto,
Hostica divinâ contere tela manu.
Exere nunc vires, nunc hostis repprime virus,
Qui superûm flocci sacra statuta facit.
Discute tu nostra densissima nubila mentis,
Corda sinas pulle noctis habere nihil.
Respice, Sancte puer, caelestis viscera Sponsæ,
Hereat in gremio mæsta Sarepta tuo.
Vivat & in nostris, vivat, per secula terris
Concita nec tantis corruat illa malis.
Quin etiam gentes tua calica congreget aura,
Quæ tremuli spectant solis utrang. Domum.
Scilicet ut credant unum, fateantur & unum,
Inq. locent unum spemq. fidemq. Deum.
Et nos ornatos tandem septemplace dono
Transfer ad optati culta vireta poli.
Quà non ullus erit sensusve dolorve malorum,
Splendida sed quà lux, gaudia, risus erunt
Quà non regnabunt clades, suspiria, luctus,
Prælia mota solo, prælia mota Salo.
Nil ubi tristitia, Scythici nil frigoris horret,
Blanda sed assidui tempora veris erunt.*

Exul

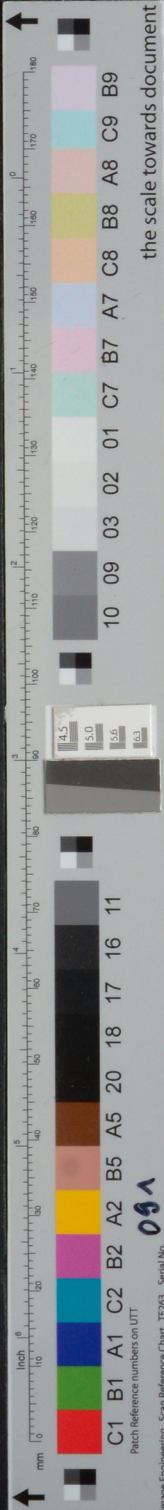
*Exultabit ovans ubi calica turba piorum
Panget & in gremio carmina Christe tuo.
Carmina quæ cœlum, calig. decemplicis orbeis
Mulcent, ac rapidos solis euntis equos.*

FINIS.

Faint, illegible text or markings on the page, possibly bleed-through from the reverse side.

the scale towards document

marmura bombardarum
ula missa manu.
ans Ecclesia fundat:
ista sonis:
i spoliata Magistro,
ufraga fertur aquas
nguentem respice sponsam
ilitate, fove.
itus lacte ferino,
e nocere, nocet.
latus bella, impia bella
pana manebit aqua.
vecta procellis,
bine quassa ruit.
inter pralia Martis
micat usq; metu.
arens sua lumina vertat?
fulciat agra suam?
um superare malorum,
parvula turba gregem.
is dare cogitur herbam
rtis obire jugum.
tas ah respice turmas,
o fugiamus, ades.
dò suspiramus,
ice quaso tui.

No 1

Image Engineering Scan Reference Chart T2263 Serial No. 09A